

CAVERNES

núm. 23

1991

GRUP D'ESPELEOLOGIA DE BADALONA

Cor de Marina

CAVERNES

número 23
any 1991

GRUP D'ESPELEOLOGIA DE BADALONA

Cor de Marina

Rambla, 11, 3r.

08911 BADALONA

Cavernes, 23

Edita:

Grup d'Espeleologia
de Badalona

Coordinació:

Francesc MIRET i PÉREZ

Equip de Redacció:

Francesc ALFAMBRA i DOMÍNGUEZ
Francesc MIRET i PÉREZ
Enric PORCEL i CARO
Ferran SALVADOR i FRANCH

Portada:

Diego Ferrer,
iniciant el descens al B-15 (Escuain)
Agost 1991.
Foto Josep Pitarque.

Composició i Impresió:

IMPRIMEIX, S.C.L.
Eduard Maristany, 100
BADALONA

Dipòsit Legal B-44.719-1969

CAVERNES. Correspondència i intercanvis: Apartat de Correus, 232 - BADALONA

Els articles son publicats sota l'exclusiva responsabilitat dels autors.

Presentem un nou número de «CAVERNES», amb variats treballs espeleològics. Desde la publicació del n.º 22 a l'any 1990, han passat moltes coses: primer va ser la mort del nostre company MIGUEL GUILLEN, «Miguelito», en un accident de moto; ell per la seva senzillesa i el seu somriure, era estimat per tots. En fi, un xicot entranyable que ens va deixar per sempre.

El succés més positiu de tots va ser la organització del Campament Estatal Escuin-91. Desgraciadament després d'aquest Campament va succeir un altre fet que ens va deixar glaçats: la mort del nostre President, DIEGO FERRER, en accident d'immersió a les aigües de la Costa Brava, precisament en un indret on també realitzava una tasca espeleològica: la catalogació de cavitats submarines del Massís del Montgrí.

El buit que deixa en Diego a l'espeleologia catalana és molt gran, era un home d'acció, d'empenta, gran explorador d'Escuin. A la gent del GEB ens havia transmés un tarannà especial, una manera d'explorar les cavitats amb decisió i seguretat, el seu exemple no ha estat en vana.

Malgrat la soletat interior que ens dona saber que em perdut dos companys estimats, la vida continua i al GEB seguim fent les tradicionals tasques de recerca, exploració, desobstrucció..., mancats de recursos humans i econòmics, però amb molta il·lusió i passió per la nostra «espeleo».

La duressa d'algunes de les exploracions fa que molt pocs dels joves que arriben de nou al Grup, continuïn, potser que la proporció sigui

que, de deu cursetistes que s'hi incorporen, a la llarga o a la curta, únicament se'n queda un. I la veritat és que ens donem per satisfets, doncs la vida de comoditats d'aquesta societat de consum en la que vivim, xoca frontalment amb l'esperit de sacrifici i austeritat en que viu el espeleòleg.

De tota manera, desitgem que la passió per la «espeleo» no arribi al seu fi i que poguem fer molts números de revistes com el «CAVERNES» que reflecteixin el treball del Grup.

A més a més, aquest 1991 és el 30 aniversari de la sortida de la nostra primera publicació: «Memoria Espeleológica G.E.E.B. 1961», interessant per les seves novetats a l'època al camp de la espeleologia. Aquest aniversari és una fita important, ja que per una banda indica una continuïtat en les publicacions i per altre des de que llavors el President JAUME SUÑOL SAMPERE, va fer la seva editorial, ha plogut molt i s'ha fet molta feina, continuant la tasca dels nostres «pioners».

També cal dir, que una novetat a aquesta publicació és el canvi de nom, o millor dit, el nom és el mateix, però en català, ja tocava, oi?

En fi, teniu a les vostres mans un número del CAVERNES, que continua sent el portaveu de tot espeleòleg que vulgui donar a conèixer els seus treballs.

Enric Porcel Caro
President del G.E.B.

INDEX

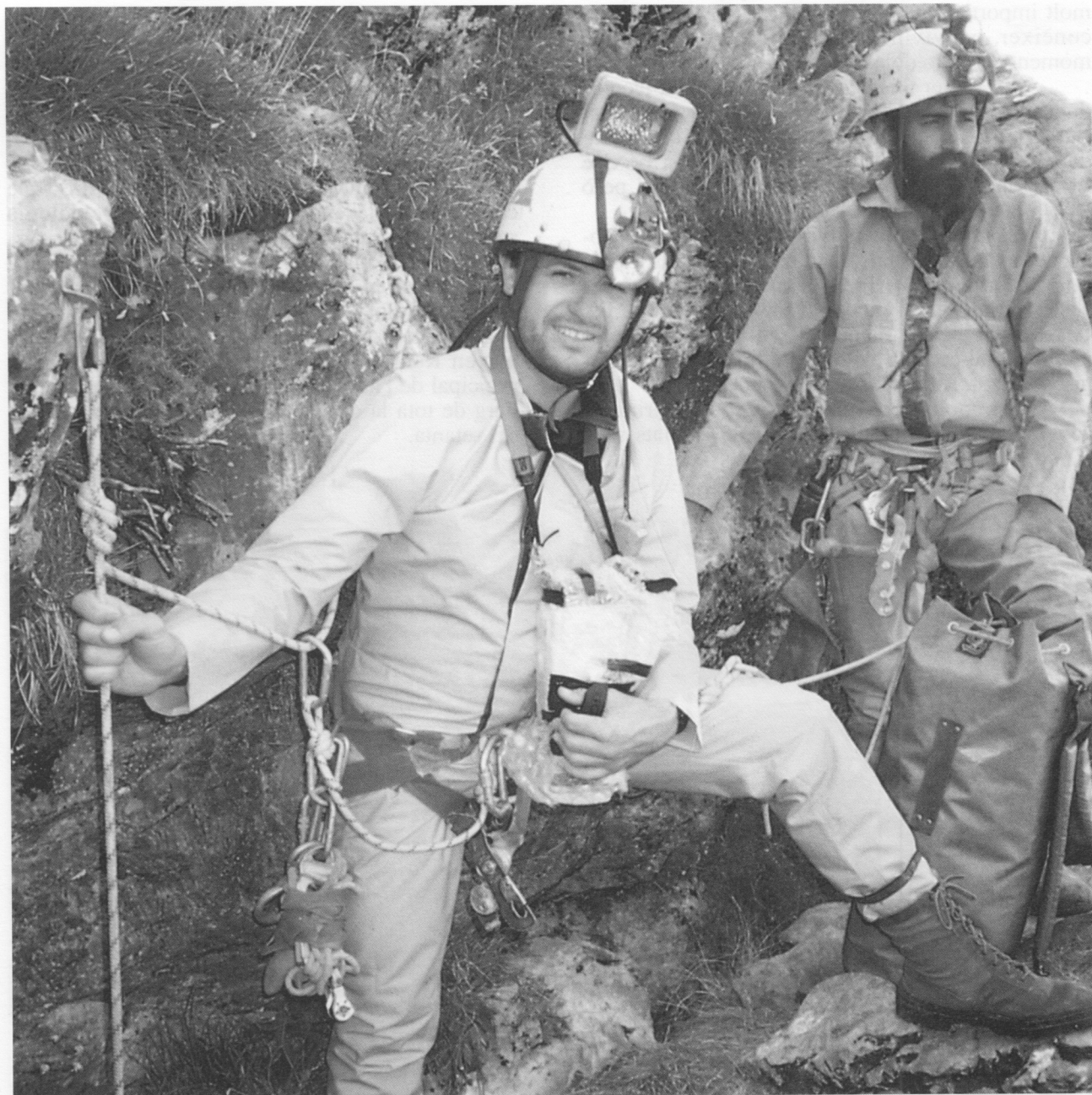
IN MEMORIAM DIEGO FERRER i SÁNCHEZ. Francesc ALFAMBRA i DOMÍNGUEZ	7
JA HA FET TRENTA ANYS Ramón CANELA i FONT	11
NOTA SOBRE ALGUNES CAVITATS SUBMARINES EXISTENTS ENTRE L'ESCALA I L'ESTARTIT (Alt i Baix Empordà). Diego FERRER i SÁNCHEZ, Xavier DELGADO ALBERICH	15
REC DE LES GRALLES (Baix Empordà). Enric PORCEL i CARO	19
LA COVA DEL PASTERAL (la Selva) Enric PORCEL i CARO	21
EL POU DEL DRING (Baronia de Rialp, Alt Urgell). Oleguer ESCOLÀ i BOADA	23
QUATRE CAVITATS DEL PALLARS JUSSÀ. Grup d'Espeleologia de Badalona (G.E.B.)	25
UNA CAVITAT DESAPAREGUDA: L'AVENC DEL PINET (Baix Llobregat). Oleguer ESCOLÀ i BOADA	29
LES COVES DE SANTA CREU D'OLORDA (Baix Llobregat). A. ASENSIO, P. BENET	31
LES COVES DE MANENA (Tarragonès). Enric PORCEL i CARO	35
ESCUAIN. ELS PRIMERS TEMPS. Ramón CANELA i FONT	37
PRINCIPALES ACTIVIDADES DEL G.E.B. EN EL MACIZO DE ESCUAIN. AÑOS 1989-1991. Grup d'Espeleología de Badalona (G.E.B.)	41
DATOS SOBRE UNA VISITA REALIZADA A LEIZE HAUNDIA II (Gipuzkoa). A. ASENSIO i VELA	45
TORCA DEL DESENGAÑO (Bizkaia). Iñañi MIRÓ VIAR	49
LA MINA DE SANT JERONI DE LA MURTRA (Barcelonès). Francesc MIRET i PÉREZ	51
EL SISTEMA DE ASCENSO GEB. Fèlix GARCÍA GONZÁLEZ	55
PUNTUALIZACIONES SOBRE EL VIRUS DE LA RABIA Y LOS QUIRÓPTEROS EN ESPAÑA. Josefina AREL QUÍLEZ	57
SUCAS. TUCAS. ZUCAS. Frances MIRET i PÉREZ	59

IN MEMORIAM DIEGO FERRER i SÁNCHEZ

President del Grup d'Espeleologia de Badalona.

Francesc ALFAMBRA i DOMÍNGUEZ

G.E.B.

Diego al B-15. 1991. Foto J. PITARQUE.

«... soc endinsat en obscura presó,
vaig davallar per esglaons de pedra
al clos recinte de llises parets
i avanço sol al esglai del llarg crit
que deia per les voltes el meu nom.»

Trajecte Final (fragment)
Salvador Espriu.

L'IMPOTENCIA DAVANT LA MORT

El president del grup d'espeleologia de Badalona, el nostre company Diego ja no hi és amb nosaltres, la seva mort prematura el passat vint-i-nou d'Agost ens va conmovre profundament.

Compartim el dolor i desconsol de la seva vídua Maite els seus fills Didac i Montse, pares, germans i demés família.

Amb ell marxa, —se'ns haprès— una època molt important del G.E.B. i de tots els que el vam conèixer, convivint i compartint amb ell molts moments, bons o dolents a sota terra.

No va ser un accident ni una fallida tècnica doncs era meticulós amb tots els detalls del material esportiu. Quelcom imprevisible com una aturada cardiopulmonar va traïr el seu cos, si bé que forçat físicament, doncs no descansava mai però amb tota una vida per endavant.

L'esvaiment de la llum i el trencament sobtat de les cordes vitals l'endinsaren a l'abisme del no-res, principi i origen primordial de totes les coses, on arribat el moment, tots hi tornarem. Els fets esdevingueren segons el seu propi desig premonitori, tal com ell volia i així ho havia manifestat: bocejant, en plena activitat esportiva.

Era molt afeccionat i expert submarinista, actualment estava fent el catàleg de cavitats sub-

marines de l'Estartit i l'Escala. A més a més comptava amb el record de penetració al sifó del Forat de l'Or al congost de Tarradets.

Malgrat el sentiment d'impotència davant la mort d'en Diego, l'ànim de tots és tirar endavant amb el record sempre viu al nostre pensament.

UNA TRAJECTORIA ESPELEOLOGICA SINGULAR FIDEL A ESCUAÍN

«Tot just encetàvem els anys setanta, quan em varen portar a Escuaín per primer cop a fer espeleologia».

Amb aquestes paraules començava en Diego la presentació del CAVERNES monogràfic nº 1 d'Escuaín de 1986, situant-se ell mateix sense reserves com una de les persones del G.E.B. que com la majoria «hem desfilat per l'espeleologia sense conèixer un altre tipus de cavitats que no fossin les d'Escuaín».

Quan en Diego encara era un jove adolescent, determinades circumstàncies personals el van posar en contacte amb el G.E.B. aleshores presidit per en Ramón Canela i Font, fundador i motor principal de l'intensiva activitat portada pel grup al llarg de tota la dècada dels seixanta fins a mitjans del setanta.

Campanya 71. F.R. Canela.

Fou el mateix Ramón Canela qui va encendre la flama d'un dèria, gairebé follia per l'espeleologia a tota aquella generació a la que en Diego pertanyia.

Aquesta dèria s'apoderà de nosaltres vint-i-ú anys endarrera!!.

Durant aquests anys però han succeït moltes coses. Ens hem fet adults amb més responsabilitats i noves il·lusions; molts, amb els anys van plegar de l'espeleologia, altres la vam relegar a un discret segon pla, practicant-la intermitentment, però ningú amb la dedicació invariablement sistemàtica com en Diego, que mai la deixaria durant tots aquests anys.

Aquell desig de conèixer la natura i gaudir de la seva llibertat, tot fugint d'una ciutat industrial, fumada i grisa com la nostra, cercant sempre l'aventura i el risc a les coves i avencs de les altes valls pirinenques, fou el brou de cultiu on l'espeleologia, per a tots nosaltres prengué nom propi, amb un cos real, únic i insubstituïble: el massís d'ESCUAÍN.

A més a més, Escuaín, una petita vila abandonada i penjada sobre les gorges del riu Yaga, dominant una imponent panoràmica, era l'ingredient ideal, la guinda per acabar d'adobar el mite.

La Fou de Bor a la Cerdanya, el Solencio de Bastaràs al Somontano d'Ossa, la Font de River, i moltes altres també hi eren presents, però no amb la mateixa força.

Com no donàvem l'abast a Escuaín, tots els ponts, nadals, vacances d'estiu, etc., d'un any darrera l'altre eren necessaris per desvetllar tants i tants secrets que gelosament el massís ens tenia reservats.

De bon començament en Diego va participar-hi a totes les exploracions importants al massís: la cova Barber (A4) al Coro de Tracito, l'Artiguo Bajo (A7), la Font d'Escuaín (B1), la Bufona (C20), l'avenc Badalona (C9), l'Engolidor del Gurrundué (B2), l'avenc de les Gralles (C13), l'avenc de la Foratata (C12), el B15 als plans de Revilla, i finalment amb la connexió B15-B1 assolirem la a hores d'ara famosa travesa integral.

Al caliu d'aquest activisme exploratori l'any 1984 en Diego substitueix a en Paco Miret com a president del G.E.B., prenent la bandera de l'espeleologia badalonina, sempre polèmica però al capdavant, viva i activa.

Amb ell, l'activitat del grup, que des d'un començament havia estat capdavanter a les exploracions al pirineu central, no va perdre empenta, però sí va anar adquirint noves connotacions, que ell mateix imprimia, arribant a ésser els darrers anys el mirall i únic marc de referència del G.E.B.

Trets propis d'una personalitat forta i tarannà enèrgic, de perfils clars i rotunds, poc complaent amb els matisos o subtileses i radical en quan a la denúncia de la desllealtat i pirateria espeleològica, tot fent una aferrissada defensa amb tota la convicció i fermesa que li eren característiques dels drets històrics del G.E.B. a Escuaín guanyats a pols. Aquest drets però, mai no van impedir a ningú treballar a Escuaín, sempre que es fes amb esperit d'entesa i col·laboració.

Els seus darrers treballs foren l'aixecament topogràfic del Meandrico del Gurrundué (B7) fins l'empalm amb la turbina i la filmació de l'integral B15-B1 durant el Campament Nacional d'Espeleologia ESCUAÍN-91 a l'agost passat, posant un punt final brillant a la seva trajectòria personal de dedicació a l'espeleologia al llarg de vint-i-ú anys.

Durant el campament, havia manifestat amb bon humor que un cop havent recorregut el massís per sota terra, per superfície i aquesta vegada a vol d'ocell amb l'helicòpter, ja no podia demanar res més pel que es podia retirar satisfet dels campaments a Escuaín.

Malauradament, la seva mort no li ha permès acabar de fer realitat una vella il·lusió, com és montar la pel·lícula sobre la integral, ni assaborir el merescut retir que havia anunciat.

EL CAMÍ DE L'ULTIM ADÈU

El dia primer de setembre, poc mes de dos setmanes després de closa la campanya una bona colla d'amics d'en Diego, juntament amb el seu pare i germans, l'acompanyarem a Escuaín per donar-li el nostre últim adéu.

Enfilarem en silenci el camí que surt de Revilla, amb la feixuga càrrega emocional d'acompanyarlo per darrera vegada.

La nit anterior, l'insistent sequera de l'estiu remeté, desfermant-se una forta tempesta amb violent aparell elèctric. Més de seixanta béns van ser abatuts per un llamp caigut al plans de Revilla molt aprop del B15.

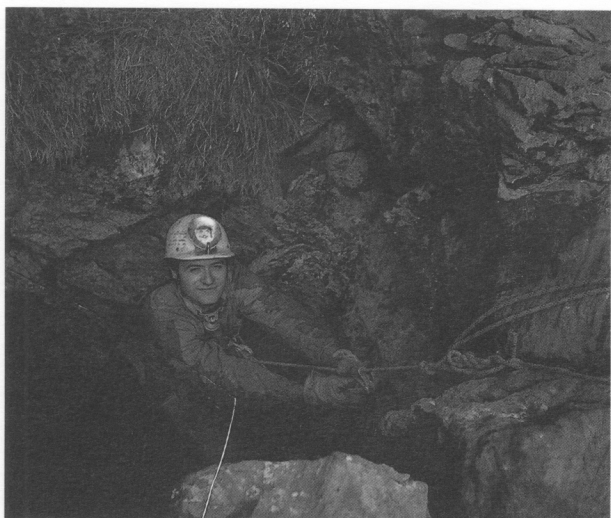
El mateix camí que durant la campanya se'ns presentava dret, aspre i eixut, ara semblava planer, net i humit. Als trams oberts apareixia com escombrat, mentre als emboscats es trobava recobert d'una catifa tova de pinassa verda, tallada per la tempesta durant la nit de dissabte a diumenge.

Tot pujant, un vent suau bufava de ponent indicant-nos en la mateixa direcció espesos cúmuls formant foscos i bellugadissos sostres d'amenaçadora tempesta, que sortosament no van passar d'aquí.

Finalment arribarem als tallats del Gurrundué, escollirem una paret molt llisa sobre el mateix Sumider. Allà dret i avocat al precipici en Manel fortament subjectat per nosaltres, buidà l'urna, executà amb gest decidit la voluntat del seu germà, llençant les seves cendres al barranc. Un cop de vent les projectà sobre les parets.

Amb un forat fet al terra i recobert de grans pedres vam dipositar l'urna buida embolicada amb la seva motxilla personal. També i com a testimoni d'aquell moment, aixecarem una fita de pedra sobre una placa gravada amb el seu nom.

Aquell moment va transcórrer en silenci, només trencat per un crit de lament d'en Manel pronunciant al cel el nom del seu germà. També al cel, de dintre els núvols, lentament aparegueren en formació més d'un centenar d'ocells d'ales grans,

Diego sortint del B-15. F. Miret.

planejant mandrosament a sobre nostre i en senyal de dol.

Malgrat la manca de paraules durant tot l'acte, producte de l'inexistència a nivell social d'un discurs laic, que permeti manifestar planerament, sense embuts ni liturgies de cap mena els sentiments humans en moments com aquells, l'emoció continguda i el profund significat d'aquell últim adéu donaren la solemnitat i la transcendència deguda.

El seu esperit descansi en pau, unit per sempre al massís d'Escuaín que ell tant estimava.

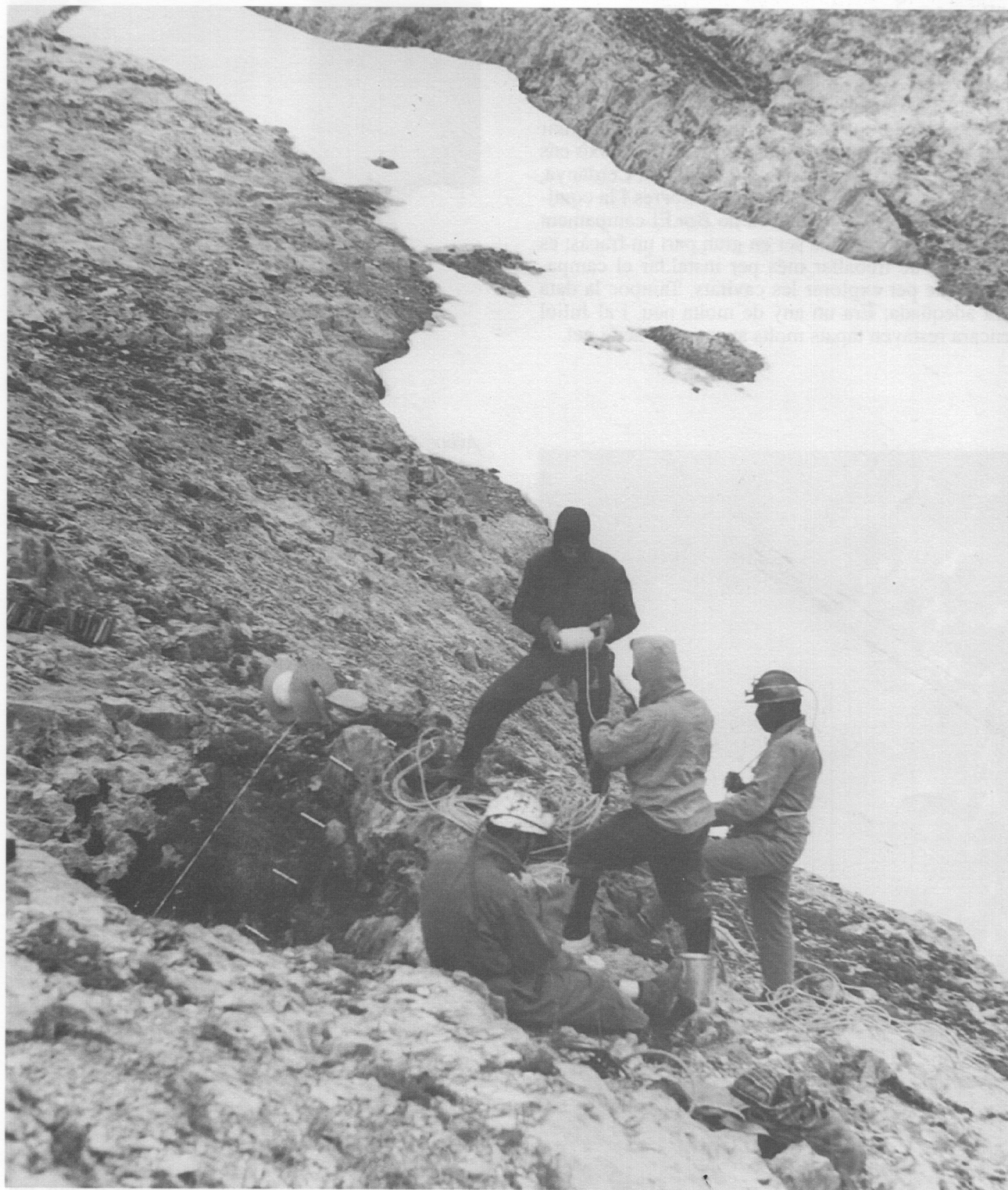
Els teus companys i amics del G.E.B. no t'oblidem.

Adéu!!

Badalona, 18 d'Octubre de 1991

JA HA FET TRENTA ANYS

Ramón CANELA i FONT

Casimir Carreras, Joan Bruguera, Enric Font, Jordi Joan. Avenc Raymon d'Espouy, Juliol de 1961.

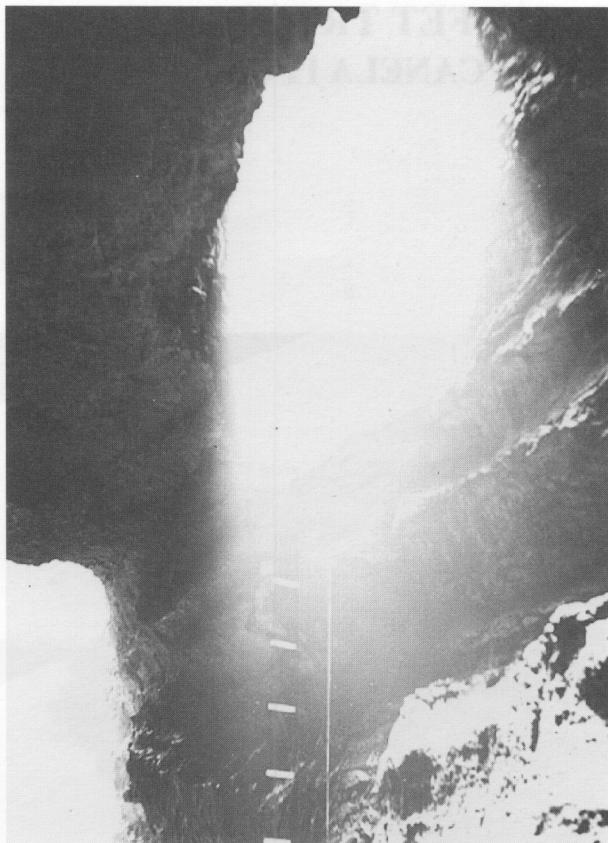
Era el 18 de Julio de 1961 quan des del campament que havíem instal·lat al Coll de Gistain vàrem començar a explorar les cavitats dels voltants.

Va ser el que havíem batejat com a «I Expedició Espeleològica al Pirineu Central».

Aquell campament situat a la depressió del Coll de Gistain va ser l'inici de dues dècades d'exploracions pirinenques, que trobarien la culminació quan el 9 d'Agost de 1980 s'aconseguiria la travessia integral del Sistema Badalona al Massís d'Escuain.

Havia estat l'Estiu de 1960 quan en les nostres primeres excursions pel Mont-Perdut havíem explorat l'Avenc dels Quatre Pous, descobert l'Avenc Seixanta i visitat la Cova Casteret.

L'anada al Mont-Perdut ens va confirmar que hi havia moltes cavitats per descobrir, això ens va portar a cercar cavitats pel Pallars i la Cerdanya, amb el descobriment de la Cova Cuberes i la continuació de la Cova de la Fou de Bor. El campament del Coll de Gistain va ser en gran part un fracàs; es va haver de treballar més per instal·lar el campament que per explorar les cavitats. Tampoc la data era adequada: Era un any de molta neu, i al Juliol encara restàven tapats molts avencs per neu i gel.

Avenc dels Quatre Pous, Mont Perdut, Agost 1960.

El material que disposavem no ens permetia aguantar les baixes temperatures ni superar cascades i llocs amb molta aigua. Els matalassos inflables que ens servien de llit, eren utilitzats també com embarcacions als llocs inundats.

Però malgrat tot, va ser l'inici de les conquestes de l'Espeleologia Catalana a les grans muntanyes.

Van ser les primeres exploracions a cavitats amb glas i rius subterranis.

El nostre grup estava integrat per persones amb molt poques disponibilitats econòmiques i mancades de temps.

Per això no vàrem poder fer tot el que volíem; moltes coses restàren solsament començades; encara avui estan per continuar.

Ham passat trenta anys i pot semblar que ja tot ha estat descobert, però jo crec que no és així.

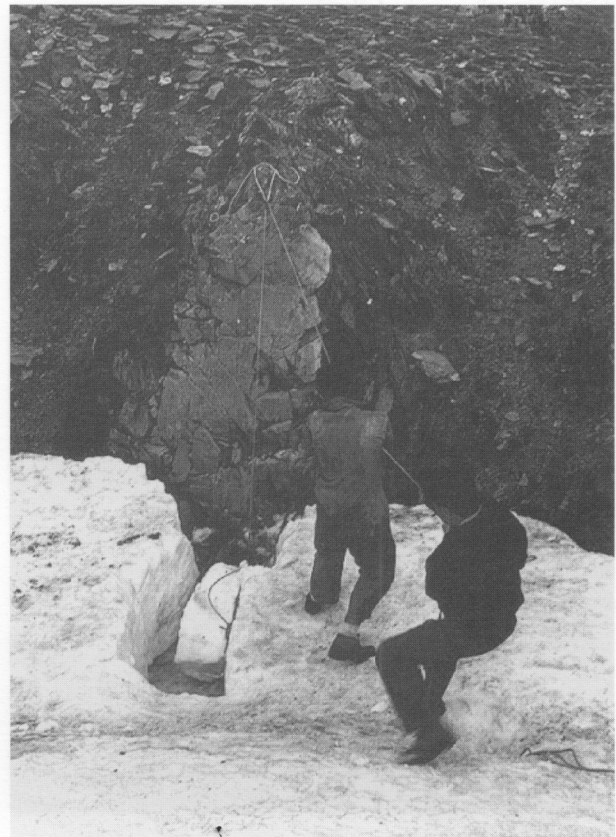
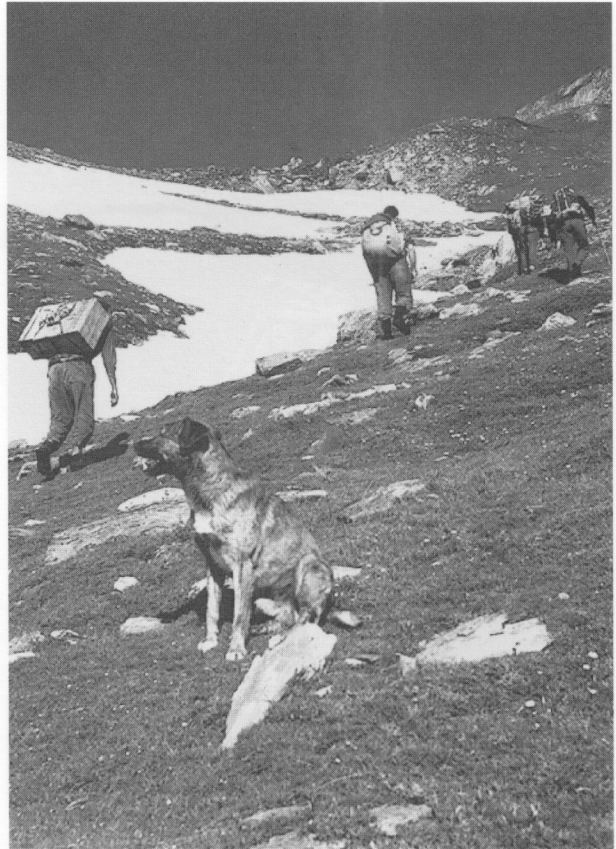
Les possibilitats actuals, tant en les comunicacions com els mitjans tècnics i en el temps, han crescut desmesurament.

No ha sigut paral·lel l'interès de les persones en continuar els descobriments.

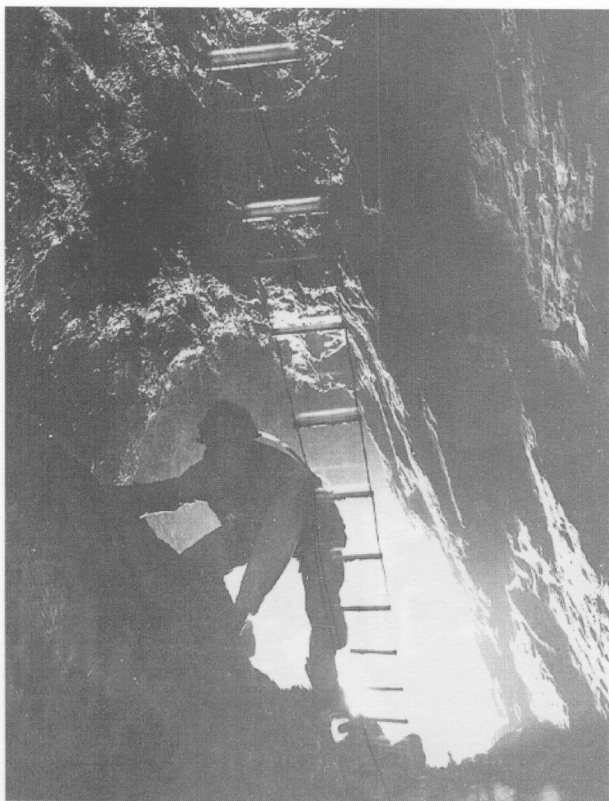
És més fàcil i divertit baixar per una «cova sense sostre» que treure tones de pedres ó fang, per continuar una cavitat.

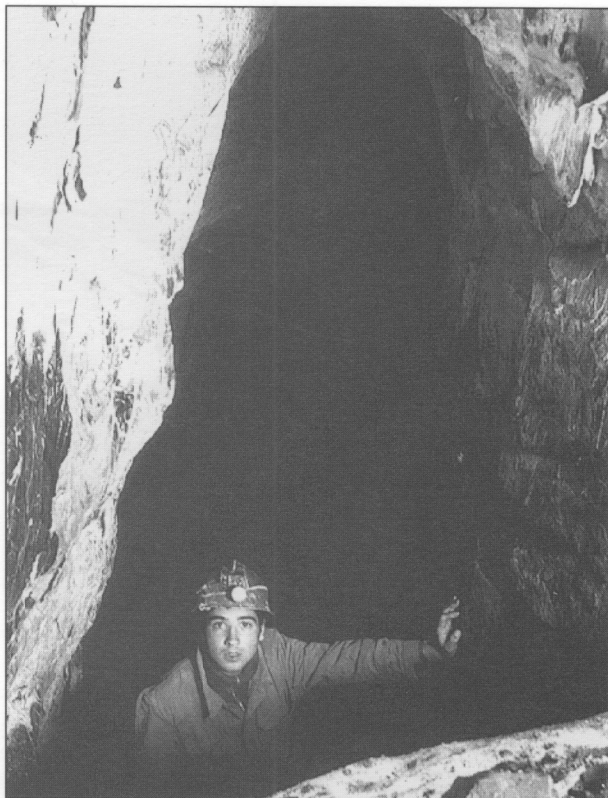
Pujada del material al campament.

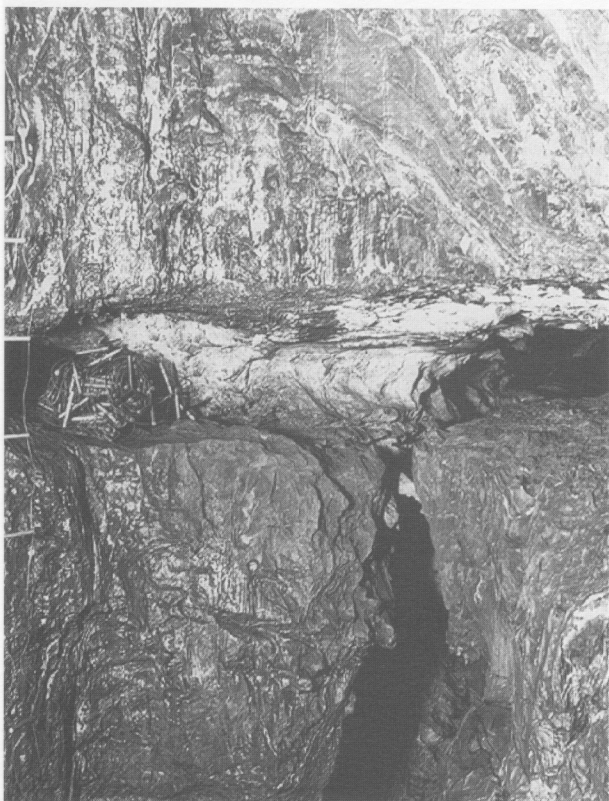
Miquel Soler i Josep Vera destapant el sumider de la depressió del Coll de Gistain.

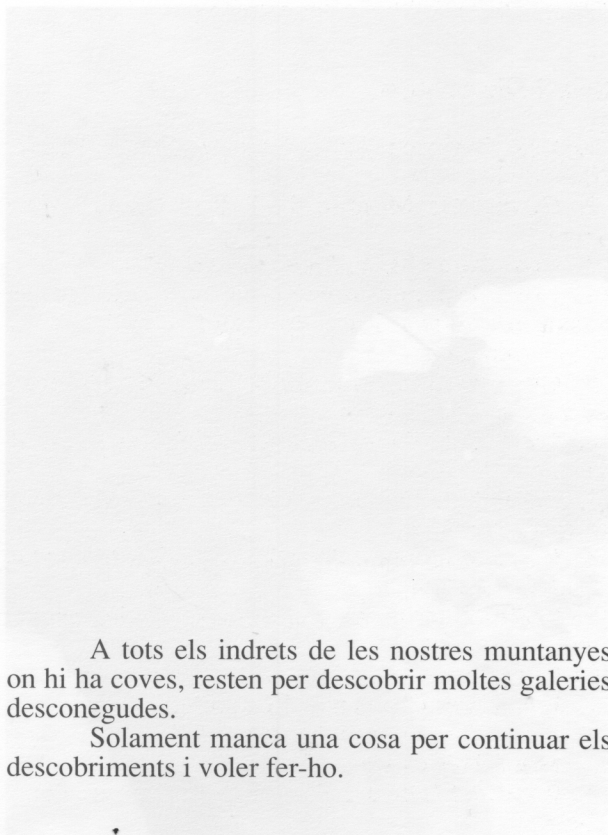
Joan Brugué, Avenc Raymond d'Espouy.

Enric Font, Avenc del Llac Gelat.

Avenc Raymond d'Espouy, pas del pou inicial a les galeries inferiors.

A tots els indrets de les nostres muntanyes on hi ha coves, resten per descobrir moltes galeries desconegudes.

Solament manca una cosa per continuar els descobriments i voler fer-ho.

Tiàna, Desembre de 1991

NOTA SOBRE ALGUNES CAVITATS SUBMARINES EXISTENTS ENTRE L'ESCALA i L'ESTARTIT (Alt i Baix Empordà)

Diego FERRER SÁNCHEZ (G.E.B.)

i Xavier DELGADO ALBERICH (E.C.G.)

INTRODUCCIÓ

Aquí es presenten les topes de dues cavitats submarines de les moltes explorades a la zona per en Diego Ferrer.

Presentem una relació de les cavitats més característiques (15 en total) encara que es coneixen una trentena.

Tant la catalogació com el treball topogràfic resta incomplet, ja que es tracta d'un article que per desgracia en Diego no va poder terminar ja que va morir practicant el submarinisme no gaire lluny d'aquests indrets. Però esperem que aquestes anotacions seves, serveixin perquè algun dia altres espeleo-sub puguin acabar aquesta tasca.

Relació de cavitats

1. Les Cambres. Gran Cova al Penya-Segat. 70 m. de llargada.
2. Cova Cala Montgó nº 1. Rec: 82 m. Fon.: - 6 m.
3. Cova Punta Milà. Rec.: uns 100 m.
4. Cova de Punta Malacivilla. 20 m. de rec. es passa en barca i es coneguda també com «El Cormoran».
5. Cova de la Punta de la Basseta. Rec.: 50 m. i - 18 m. de Fon.
6. Cova de la Punta de la Bassetta. Petita cavitat de entre 10 i 30 m.
7. Cova de la Punta de la Bassetta. Petita cavitat de entre 10 i 30 m.
8. Cova de la Punta de la Bassetta. Petita cavitat de entre 10 i 30 m.
9. Cova de la Punta de la Bassetta. Petita cavitat de entre 10 o 30 m.
10. Cova Rat-Penats. Rec.: 40 m. i Fon.: -18 m.
11. Punta Tres Coves nº 1 Rec.: 50 m.
12. Punta Tres Coves nº 2. sense dades.
13. Punta Tres Coves nº 3. sense dades.
14. Cova del Salt del Pastor. Rec.: 134 m. Fon.: -20 m.
15. Cova de Roca Foradada. Rec.: 30 m.

COVA SALT DEL PASTOR

RESUMEN.

En esta nota se da a conocer una de las muchas cavidades sumergidas que existen entre L'ESTARTIT y L'ESCALA.

Consta de una gran sala de la que parten dos galerías y una gran cámara de aire confiere a esta cavidad un atractivo más a su exploración.

INTRODUCCION

El casco de nuestra pequeña embarcación se aleja tan rápidamente como ascienden las burbujas de aire que expulsan nuestros reguladores. Durante unos segundos nos rodea un azul intenso, notamos como cambia la temperatura del agua y un escalofrío recorre nuestro cuerpo lo que hace que por un momento nos agarremos más fuerte a la cuerda del ancla. Finalmente algo difuso comienza a tomar forma y aparece rápidamente ante nuestros ojos, el relieve del fondo.

Arrodillados sobre la gruesa arena comprobamos que todo está en orden, cierres, tensores, hebillas, etc., leemos los instrumentos: profundidad - 20 m., presiones 190/185 bars. Tras unos momentos nos damos el OK., miramos nuestras brújulas, y partimos en dirección SW después de anclar el hilo guía a la anilla del ancla, poco después se dibuja una gran sombra ante nosotros.

DESCRIPCION

Tras cruzar la inmensa boca (20 x 10) de la cavidad, reinstalamos el hilo guía en un puente de roca que hay en la pared derecha y a unos 2 m de altura, encendemos las linternas y observamos los grandes bloques que ocupan la casi totalidad de la planta de la vasta sala.

Siguiendo la pared de la izquierda nos encontramos con una galería, que si bien se inicia con grandes dimensiones 5 x 10, rápidamente se reduce a un paso de 3 x 2, para recuperar de nuevo su altura original.

A partir de este punto la fina arena del fondo nos envuelve rápidamente cuando nos detenemos para asegurar el hilo, debido a la turbulencia creada por nuestras aletas. Continuamos hacia adelante y tras recorrer unos 30 m. vemos como el final de la galería aparece ante nosotros.

Intentamos encontrar un paso, una ventana, nuestros ojos se afanan pero la nube de arena nos rodea nuevamente, damos la vuelta, lentamente rebobinamos el hilo guía. Otra vez en la sala continuamos por la izquierda y de nuevo aparece otra galería si bien mucho más pequeña que la anterior 2 x 1 en su comienzo y reduciéndose paulatinamente hasta su final, al cabo de unos 15 m., su fondo de fina arena reduce la visibilidad a cero. Continuamos la exploración de la sala, aparecen algunas pequeñas galerías por la parte más alta de la pared, todas ellas con un recorrido inferior a 5 m. y muy estrechas. Nos damos cuenta de la existencia de una cámara de aire, como todavía no hemos entrado en descompresión, emergemos y comprobamos si hay alguna continuación aérea, con resultado negativo.

Comentamos la increíble belleza del

momento donde las negras rocas, se perfilan a contraluz azul, por debajo nuestro las verticales paredes totalmente cubiertas de gorgonias de majestuosos colores, rojos corales abren sus blancos pétalos, inifnidad de organismos tan bellos como desconocidos nos muestran todo su esplendor durante el fugaz momento en que nuestro haz de luz los descubre, para pasar de nuevo al oscuro anonimato, bogavantes, santiaguíños, congrios, nubes de pececillos aguardan el momento que les permita abandonar la protección de la cueva.

Sin darnos cuenta el tiempo ha ido pasando, los manómetros nos avisan de que la exploración debe terminar.

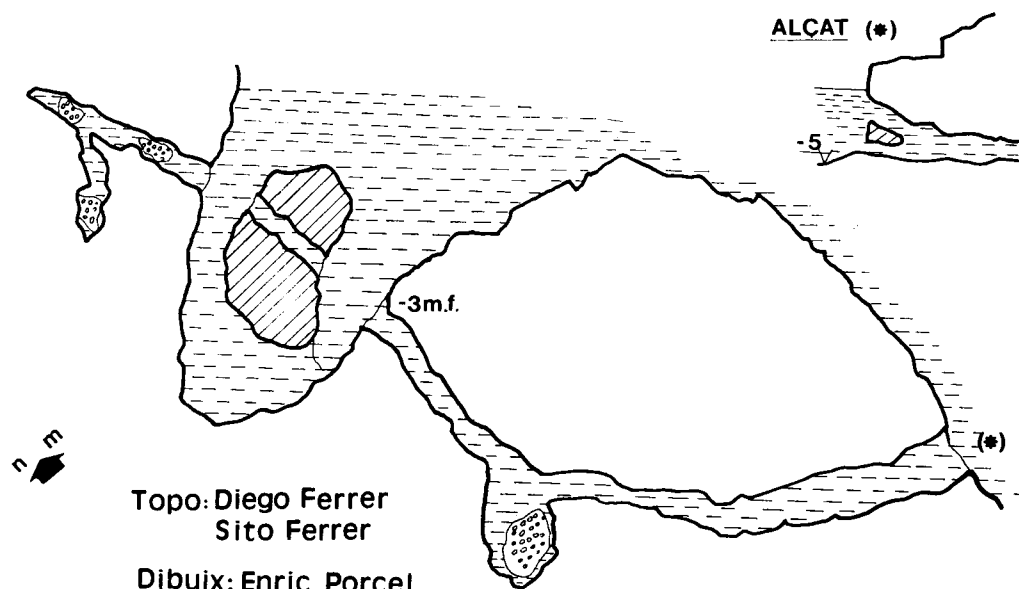
Nos sumergimos de nuevo y seguimos el perfil del techo en dirección al resplandor azul, tras descender suavemente unos 10 m. salimos al mar abierto, vistazo a las brújulas, corrección de rumbo y aparece rápidamente la familiar cuerda que asegura nuestra embarcación. Desclavamos rápidamente el ancla y comenzamos lentamente la ascensión, el ordenador de buceo nos indica que no es necesaria la parada de descompresión.

Mientras volvemos a puerto, no oímos el ruido del motor, nos notamos el aire en el rostro, nuestro pensamiento no nos acompaña, sigue allí en la cueva, y un aligera sonrisa asoma en nuestros labios...

COVA CALA MONTGÓ n.1

L'Escala. Alt Empordà.

Rec.: 82m. Fon.: -6m.

13.8.90

0 2 4 6 8 10

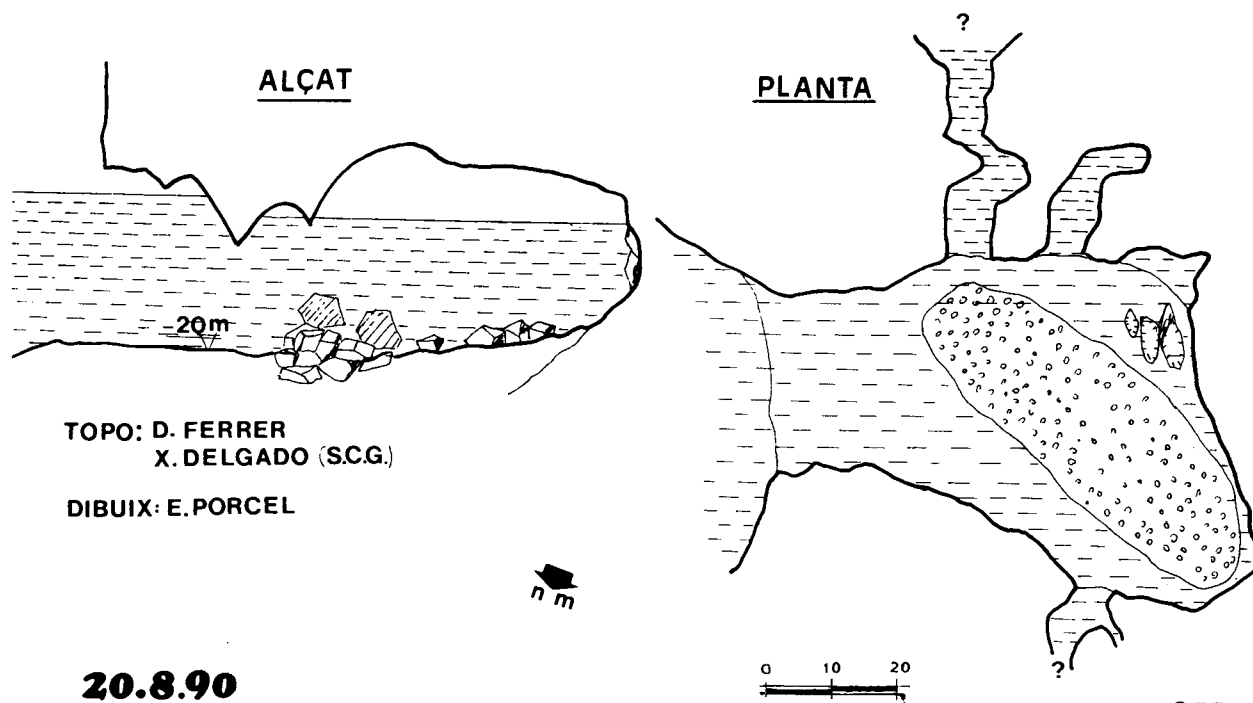
G.E.B.

COVA SALT DEL PASTOR

TORROELLA DE MONTGRI. BAIX EMPORDÀ.

Rec.: 134 m.

Fon.: -20 m.

20.8.90

0 10 20

G.E.B.

REC DE SES GRALLES (Begur. Baix Empordà)

Enric PORCEL CARO
G.E.B.

HISTORIA

La cavitat es coneguda des de antic pels habitants de la zona, espeleològicament es coneixen visites del C.E. Banyoles pels anys 50 (segons nota trobada al fons de l'avenc) i per la SIRE-UEC i la SIE als anys 70. Visitada esporàdicament pel GEB als 80.

SITUACIÓ

Municipi: Begur (Baix Empordà)

Coordenades: 183438

Alçaria: 50 msnm.

Passat el poble de Begur agafarem el desviament cap a Aiguablava-Fornells, després de passar la finca Ses Costes ens trobem un revolt molt pronunciat, d'aquí surt a la esquerra un carrer descendent, a 15 m. girem altra vegada a la esquerra i on la reixa de la porta de una finca ens barra el pas haurem de deixar els cotxes i pujar a peu per la esquerra de la porta fins arribar a una pista que baixant una mica ens porta al barranc de Ses Gralles, pujant-lo a la dreta trobarem les escletxes del mateix nom en un turonet que domina els penya-segats.

DESCRIPCIÓ

Ens trobem davant d'una cavitat força interessant per la seva genesis i estructura, es una combinació de trams a cel obert, pous, resalts i pisos superposats. Hi ha 4 boques accessibles senyalades a la «topo». Si entrem per la «1» arribarem fins un punt que es bifurca la cavitat, pel ramal esquerra ens trobem el pou «a» que es un P-14, si ens aturem a la repisa per sobre de blocs trobarem un comode pas fins l'altra banda de la diaclasi i enllaçar amb el pou «b». Davallant tot el P-14, reinstal·larem per fer el R-3,70, més endavant i ficant-nos per un pas entre blocs baixarem 3,70 m. fins un nivell inferior de la diaclasi que es va tancant fins impedir el pas; en aquest punt bufa un corrent d'aire.

Tornant al pis superior, caminant una mica més veiem que la diaclasi s'acaba i ens trobem el pou «b» que baixa al mateix sector del que em parlat.

Si tornem a la bifurcació i ens fiquem a la dreta trobarem el pou «c» que es un «cul de sac»

de 4 m. de fondària. Continuant la nostra visita arribem a una sala que te una repisa trobem el punt «f» que es l'inici d'una serie de resalts (R-2, 30, R-2, 60, R-2, i R-3) que ens deixen a una sal de 10x3 m. sense possibilitat de continuació.

El pou «e» es baixa a «ramonage» -6,5 m. per arribar a una galeria ascendent que acaba amb el pas barrat per rocs.

Des de el pou «e» escalant per la rampa de blocs, anem a parar a la sortida 4.

Tornant a la repisa i baixant el R-4, un pas sota roca ens porta al pou «d» que son unes gateres entre pedres que tirant cap avall.

Des de el pou «d» seguint la diaclasi SO. hi ha dues sortides al exterior: la 2 i la 3.

Les possibilitats de continuació d'aquesta cavitat es troben al pou «d» i al punt inferior del pou «a» on es nota el corrent d'aire.

ESPELEOMETRIA

Per determinar la fondària de la cavitat ens trobem el clàsic problema de les escletxes a cel obert amb diverses pendents i varies entrades (p.e.: l'A-5 de Ca l'Hortó al Pallars Jussà).

Aquí em decidit posar la cota O al llavi de la escletxa principal donant -48,33 m.

De recorregut ens dona un total de 446 m. i 378 m. de projectat.

FITXA D'INSTAL·LACIÓ

Quasi tots els pous i resalts es podem fer per empotrament però donat el caire delicat d'algun, es aconsellable utilitzar:

POU «a».-	Capçalera	1 S. Natural
	Final P-14	1 S. reinstal·lació
POU «b».-	Capçalera	1 S.

PARTICIPANTS A LES VISITES I TOPOGRAFIA

Paco Miret, Diego Ferrer, Roman Suarez, J. Ll. Moldes, Enric Porcel, Ignasi Ruiz, Feliz Garcia, Jordi Soler, Pedro Manzanares, i Eduardo del Moral.

BIBLIOGRAFIA

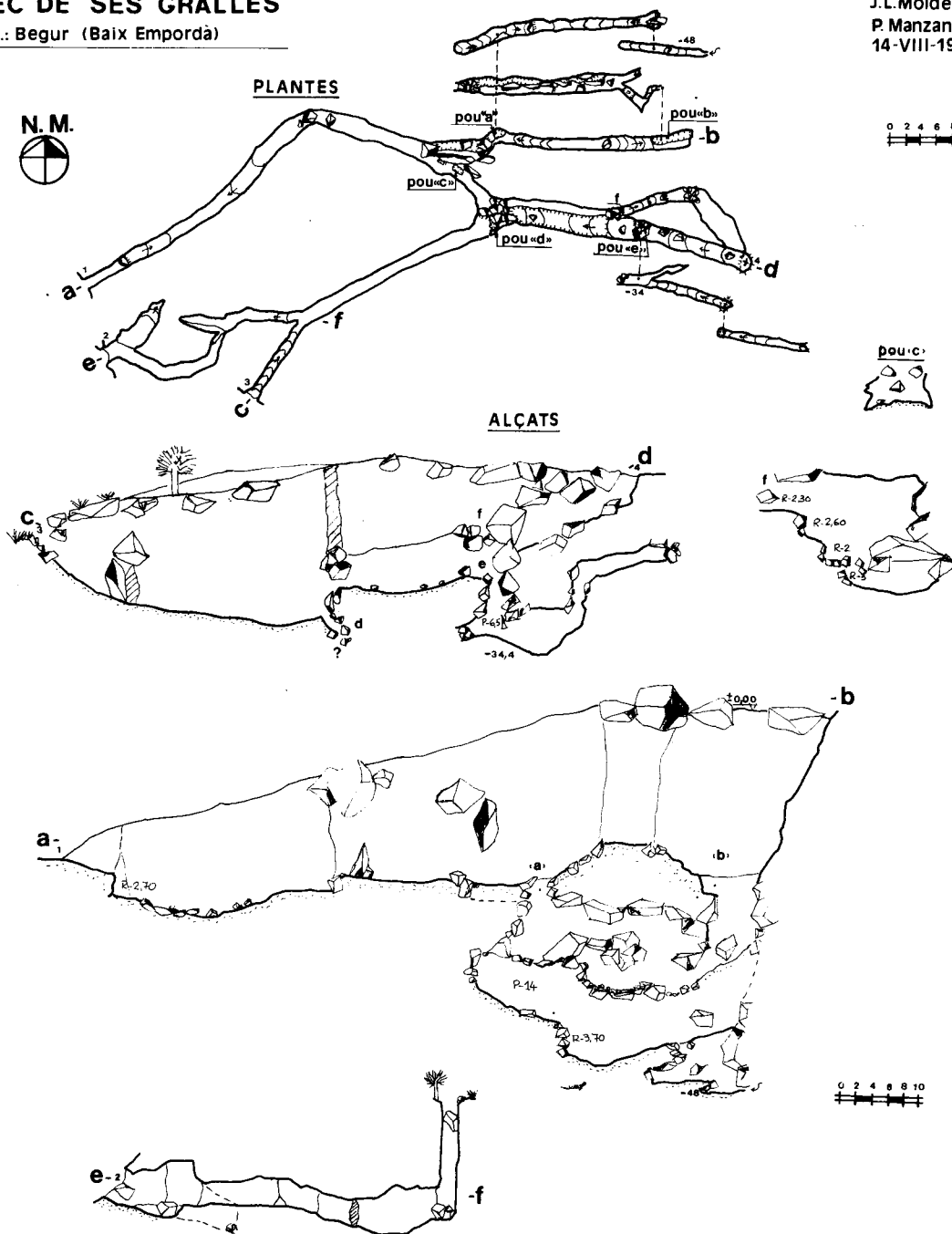
- Fadrique, F. (1972). «Complejo Rec Ses Gralles» Senderos, 164 p. 20-21. Barcelona
- Borrás, J.; Miñarro, J.M.; Talavera, F.

- (1980). «Catàleg Espeleològic de Catalunya». Vol. 6 p. 33-34. Barcelona
- S.G.E. Mapa 1:50.000, núm. 40-13 (Palafrugell).

REC DE SES GRALLES

T.M.: Begur (Baix Empordà)

TOP: E. Porcel / I. Ruiz
J.L. Moldes / E. del Moral
P. Manzanares
14-VIII-1990

Des.: -48m.
Rec.: 446m

G.E.B.

LA COVA DEL PASTERAL (LA SELVA)

Enric PORCEL CARO
G.E.B

INTRODUCCIÓ

Cavitat molt coneguda per la gent dels pobles dels voltants, i que actualment degut a la explotació minera que la cavitat a sofert (explotació ja abandonada), les característiques han variat molt des de que al 1967 la S.I.E. va aixecar la seva topografia (Navarro, 1979). Aquí presentem la nova «topo» que ens dona un recorregut de 322 m. i un desnivell de +9,30 m.

SITUACIÓ

Coordenades: DG. 674482
Alçària: 175 msnm.

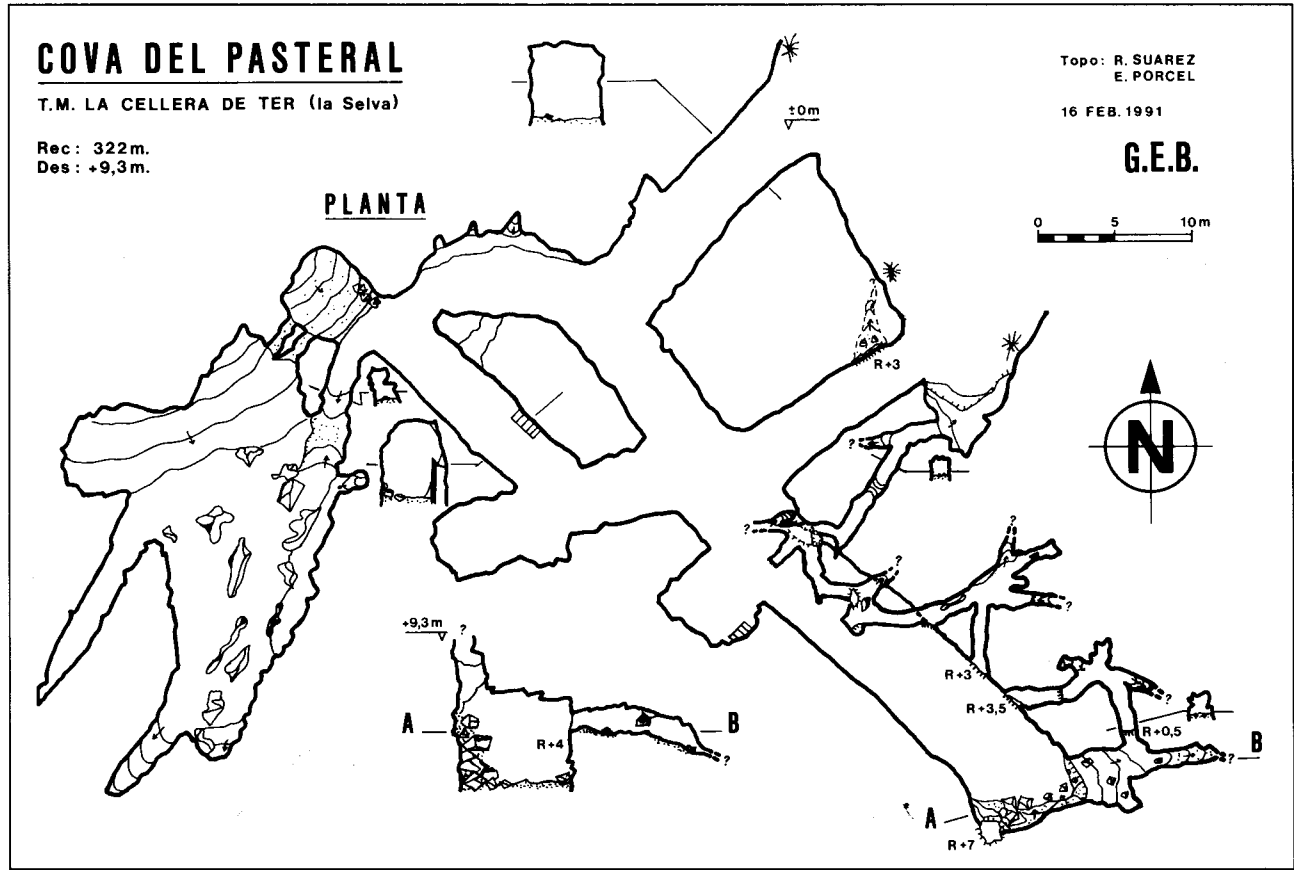
D'una pista forestal que surt de l'agregat d'El Pasteral, municipi de La Cellera de Ter (La Selva) en direcció SE, es desvia un camí a l'esquerra al primer revolt pronunciat, aquest ens porta a les tres boques de la cova, una natural i dos artificials.

DESCRIPCIÓ

La cavitat té dues parts diferenciades: l'artificial i la natural, la primera es compon de grans galeries rectangulars de 5 m. d'alçada per 4 m. d'ampla, aquestes galeries han tallat l'antiga cova deixant intacta una sala i part de la xarxa de petites galeries que al seu temps formarien un entramat laberíntic a diferents nivells.

BIBLIOGRAFIA

- Navarro, J. (1970). «La Cueva del Pasteral». Espeleosis, 2. p.: 7(36) - 10(39). Barcelona
- Plànol 1:50.000 STA. COLOMA DE FARNERS 38-13 (333) S.G.E.

EL POU DEL DRING (Baronia de Rialp, Alt Urgell).

Què es va fer del «catàleg» de cavitats de Peramola.

Oleguer ESCOLÀ i BOADA

E.R.E. del C.E.C.

Sortint d'Oliana, cap a la Seu d'Urgell, un pont permet passara la ribera dreta del Segre i agafar la carretera que porta a Peramola, centre d'un nucli de cavitats, que llurs primers exploradors van començar a dir, poc abans del 1970, de publicar-se un petit catàleg o treball de conjunt; però els anys han anat passant i, no tan sols aquest catàleg no ha vist la llum, sinó que cal buscar força per trobar una sola cavitat publicada, de tota la zona (MOR i MONTSERRAT, 1975).

Com que la gent (de l'ERE) que havien de fer el catàleg, ja semblaven passats a la història, la vegada que vam aconseguir que l'Ernest Roca ens acompanyés a fer un avenc a la zona per recollir més exemplars d'una nova espècie de *Speonomus* que s'havia trobat allí, vam aprofitar per fer la topografia de l'avenc. Sembla que la maledicció que pesava sobre la publicació de les cavitats de la zona, ens va agafar també a nosaltres, doncs aquesta nota i l'exploració de la cavitat es van fer el 1970!

En la nostra visita ens assabentàrem que el nom de la cavitat (Pou del Dring) era tan expressiu com el de l'avenc del Tinc-cating (a Altron, prop de Llessui), tot i que els seus primers exploradors li van posar avenc de Pau Esteve, que fou el caçador que els donà les indicacions per trobar el forat. Problemes semblants de no arribar a esbrinar el veritable nom de la cavitat, en regions properes i segons sembla, amb els mateixos responsables foren:

Avenc del Mort (= av. de l'Hostiat, que com que calia publicar-ho es una revista seriosa, en trobar-s'hi una nova espècie de *Speonomus*, semblava un nom massa irreverent).

Forat de la Casa Nova
(=avenc de les Cases Noves)
(=avenc de Cal Sala)
(=cova del Mestre)

Pou de la Collada (=avenc del Gripau)

Pou dels Curs (=avenc de Comiols)

o l'Avenc Graells, explorat el 1965, que no s'ha tornat a visitar i del qual no es coneix el verita-

ble nom, però sembla que Graells és el nom de qui va indicar la cavitat als seus primers exploradors.

EL POU DEL DRING (AVENC DE PAU ESTEVE)

Situació

Coordenades (mer. Madrid) X=04° 55' 02"
Y=42° 02' 55"
Z=968 m.

Mapa I.G.C. 291: Oliana

Situat a l'oest del Puig de Sant Marc (1090 m.), en l'extrem oest d'un pla gran i molt boscat que culmina amb el puig citat. L'avenc es troba on el pla comença a baixar seguint el pendent de la muntanya i abans d'arribar a una depressió en forma de gran esquerda (a uns 30 m. a l'est d'aquesta i prop del seu extrem sud). Difícil de situar degut a que el lloc és molt boscat. És al sud de la casa de Garsosa, 103 m. per damunt d'aquesta; al NW de Peramola, terme municipal de la Baronia de Rialp.

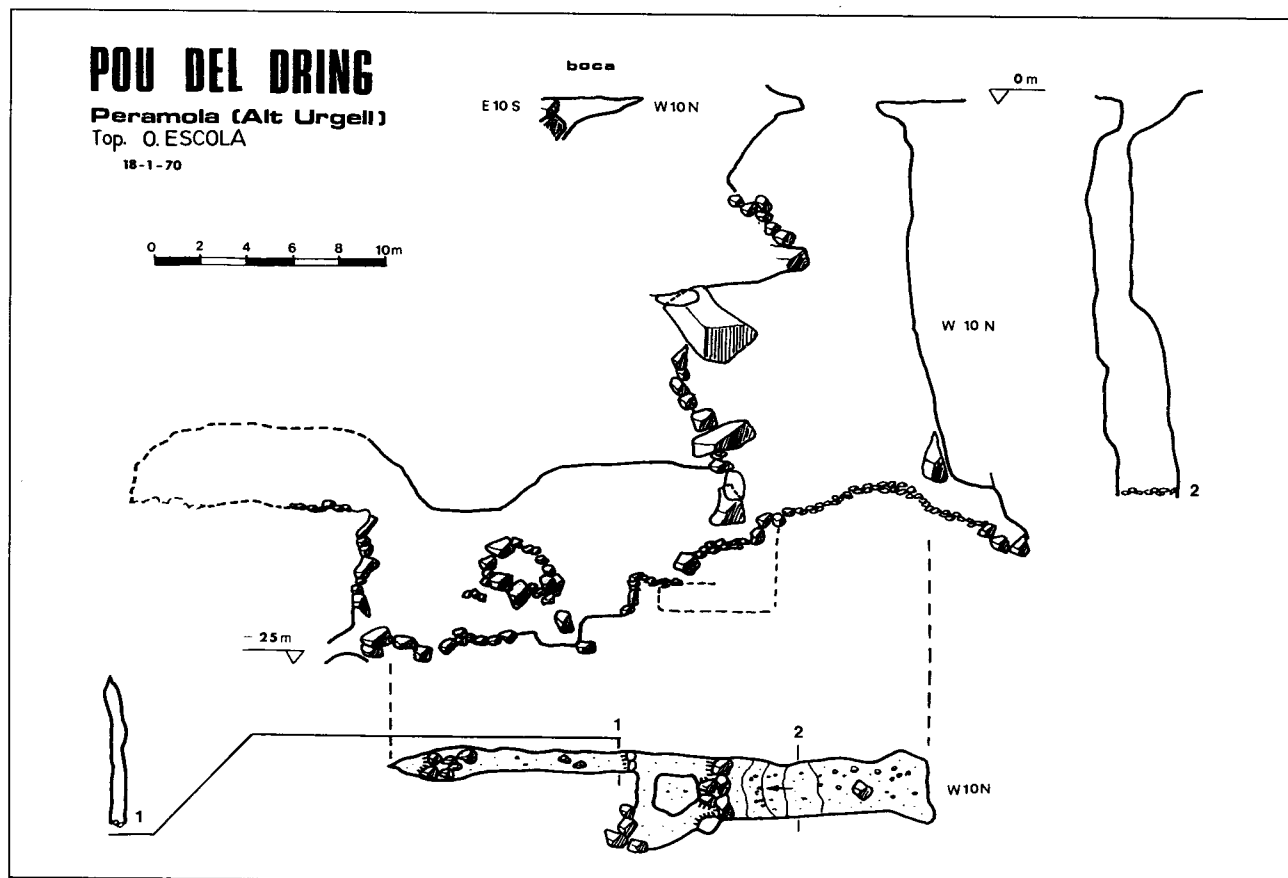
Primera exploració: C. Ribera, R. Viñas i E. Roca, 1969.

Segona visita: M. Ubach, P. Cantons, A. Nubiola, E. Roca i l'autor, 18-I-70

DESCRIPCIÓ

Tot l'avenc està estructurant sobre una esquerda E 10 - W 10 N, una de les acompanyants de la gran esquerda que forma una depressió en començar el vessant de la muntanya. Una boca triangular de 3,5 x 1 m dona pas a un pou de 15,5 m i desemboca a una planta de 8 x 2 m ocupada per un con d'enderrocs de pedres i terra; per l'extrem oriental els blocs que tapen l'esquerda permeten el pas per la part inferior, per on es pot seguir l'esquerda fins a la fondària màxima de 25 m. Ací els blocs obturen la continuació en profunditat però una curta grimpada permet assolir un eixamplament de la fissura i deixa progressar una desena de metres més cap a l'est. Aquesta part final presenta força blocs en equilibri inestable.

Sembla, però tant que l'origen de la cavitat cal buscar-lo en una causa gravitacional de l'estrat

de calcàries que es veu sol·licitat per l'atracció del buit de les valls properes.

BIOESPELEOLOGIA

Les prospeccions per les cavitats dels voltants de Peramola van permetre la captura d'un coleòpter troglòbi que resultà nou i això ens decidí a efectuar una nova visita a una cavitat propera a l'avenc del Mort, que havia donat el referit coleòpter. La qüestió de recerca de fauna va resultar curiosa, car la zona està colonitzada per un altre **Bathysciinae** (**Troglocharinus fonti**) que es trobava en gran quantitat, però només vam arribar a capturar 2 **Speonomus vinyasi**, l'espècie nova, davant de 150 **Troglocharinus**. (Aquesta exploració va estar feta per M. Ubach, P. Cantons, A. Nubiola, E. Roca i l'autor).

FITXA DE RECOL·LECCIÓ DE MATERIAL 18-1-70

Gastròpods:

- 1 Helicigona (en creixement)
- 1 Oxychilus (Ortizius) courquini (Bgt.)

Oligoquets (cucs de terra)

- 1 Dendrobaena rubida (Díaz-Cosín det.)

Aràcnids

- 3 Aranèids, 3 Àcars i 2 Ixodes

Diplòpods (mil peus)

- 1 Mascle juvenil Polydesmys sp. (Vicente det.)

Insectes:

Col·lèmbols: 27 exemplars, encara no estudiats.

Dípters: braquícers i nematòcers.

Coleòpters: 3 Ptiliidae, 154 Troglocharinus (Speophilus) fonti Jeann.

- 2 Speonomus vinyasi Escolà (paratipus mascles)

BIBLIOGRAFIA

- Escolà, O. (1971). Un nuevo Speonomus de la provincia de Lérida. Speleon, 18: 31-34.
- Escolà, O. (1973). Addenda a «Un nuevo Speonomus de la provincia de Lérida». Speleon, 20: 91-93
- Mor, J.; Montserrat, A. (1975). L'Avenc d'en Viladrich. Ildobates, 6: 52-59.

QUATRE CAVITATS DEL PALLARS JUSSÀ.

Grup d'Espeleologia de Badalona (G.E.B.)

ANTECEDENTS

Desde l'any seixanta-i-un, el G.E.B., esporàdicament fa recerques al Pallars Jussà. Als vuitanta, s'exploren galeries submergides a la Font Mentidora del Freixes: 50 m. i, a La Font de Rivert: 80 m. i -8 m. de fondària.

A la present nota, donem notícia de quatre petites cavitats de la Comarca.

RELACIÓ DE CAVITATS

	R.	D.
1. COVA DE LA FONT DE LLUÇA	95 m.	+ 9 m.
2. COVA DE LA FONT DE L'ÚS	34 m.	
3. ESCLETXA DE LA ROCA DEL MIGDIA	22 m	+15 m.
4. FORAT DEL BADIOT	29 m.	

1. COVA DE LA FONT DE LLUÇA

Serra de Peracalç- Barranc del Moró.

T.M. Senterada (Pallars Jussà).

Coordenades: CG 325863

Alçaria: 1.190 msnm.

HISTÒRIA

Fent prospecció, els membres del G.E.B.: D. Gutierrez; J. Aubarell; E. Porcel; D. Ferrer i F. Alfambra, troben i exploren aquesta cavitat al juliol del 80.

SITUACIÓ

Desde la Poble de Segur i abans d'arribar al poble de Senterada es troba a la dreta el petit indret de Lluça. Partint d'aquí, anirem pel Barranc del Moró cap l'E., fins que trobem la sorgència anomenada per la gent del país: Cova de La Font de Lluça.

DESCRIPCIÓ

Es una sorgència de cabdal important. El seu origen pot estar situat al sistema càrstic de les Serres de Peracalç i de la Magdalena. Aquesta cavitat es desenvolupa en calcàries de l'Eocretaci.

Al costat mateix de la sorgència i formant part del mateix sistema hi han unes petites coves fossilitzades.

2. COVA DE LA FONT DE L'ÚS

Collegats. Riu Noguera Pallaresa.

T.M. La Poble de Segur (Pallars Jussà).

Coordenades: CG 350813

Alçaria: 578 msnm.

HISTÒRIA

Cavitat coneguda i explorada al 79 per: D. Gutierrez i J. Aubarell.

SITUACIÓ

Al costat esquerre de la carretera de la Poble de Segur a Collegats, abans de la Borda del Ros. Es de fàcil localització.

DESCRIPCIÓ

Sorgència intermitent excavada en conglomerats, es tracten de materials terciaris de l'Oligocé, dipositats per una important xarxa hídrica.

3. ESCLETXA DE LA ROCA DEL MIGDIA

4. FORAT DEL BADIOT

Serra de Sant Salvador - Toralla.

T.M. El Pont de Claverol (Pallars Jussà).

Dues petites cavitats en conglomerats. Situades als voltans del agregat de Toralla. Explorades i topografiades al 79 per: D. Gutierrez i Mª Angels Gabriel.

BIBLIOGRAFIA

– Bibliografia del Pallars Jussà, del G.E.B. a les seves publicacions. (excepte Serra del Montsec):

– Canela, R.; Carreras A., Suñol, J. (1961). «Margen izquierdo de la Conca de Tremp de Dalt». Mem. Esp. G.E.E.B. p. 23-29 C.E. Badalona.

– G.E.B. (1962). «Serradell». Mem. Esp.

G.E.B. 1962, p. 8. C.E. Badalona.

– Canela, R.; Victoria, J.M. (1965). «La Cova de la Font Mentidora dels Freixas». Cavernas, 6, p. 201-204. C.E. Badalona.

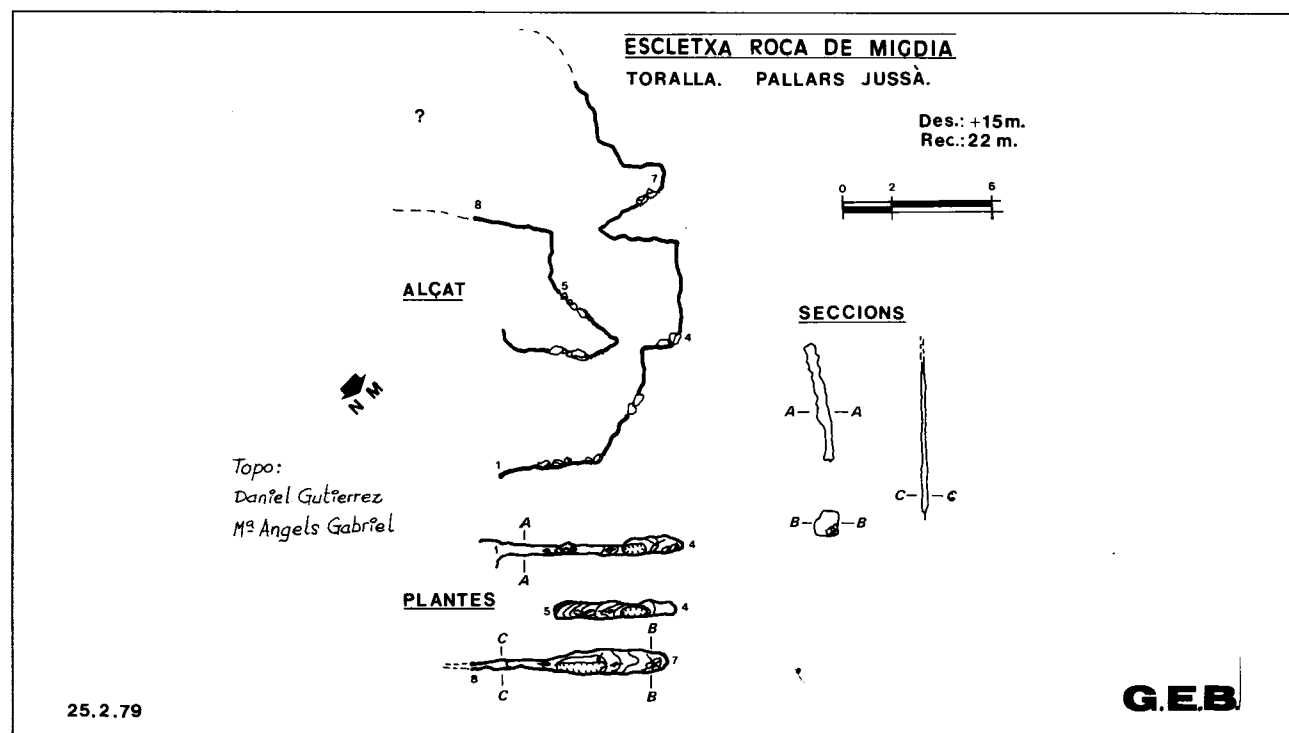
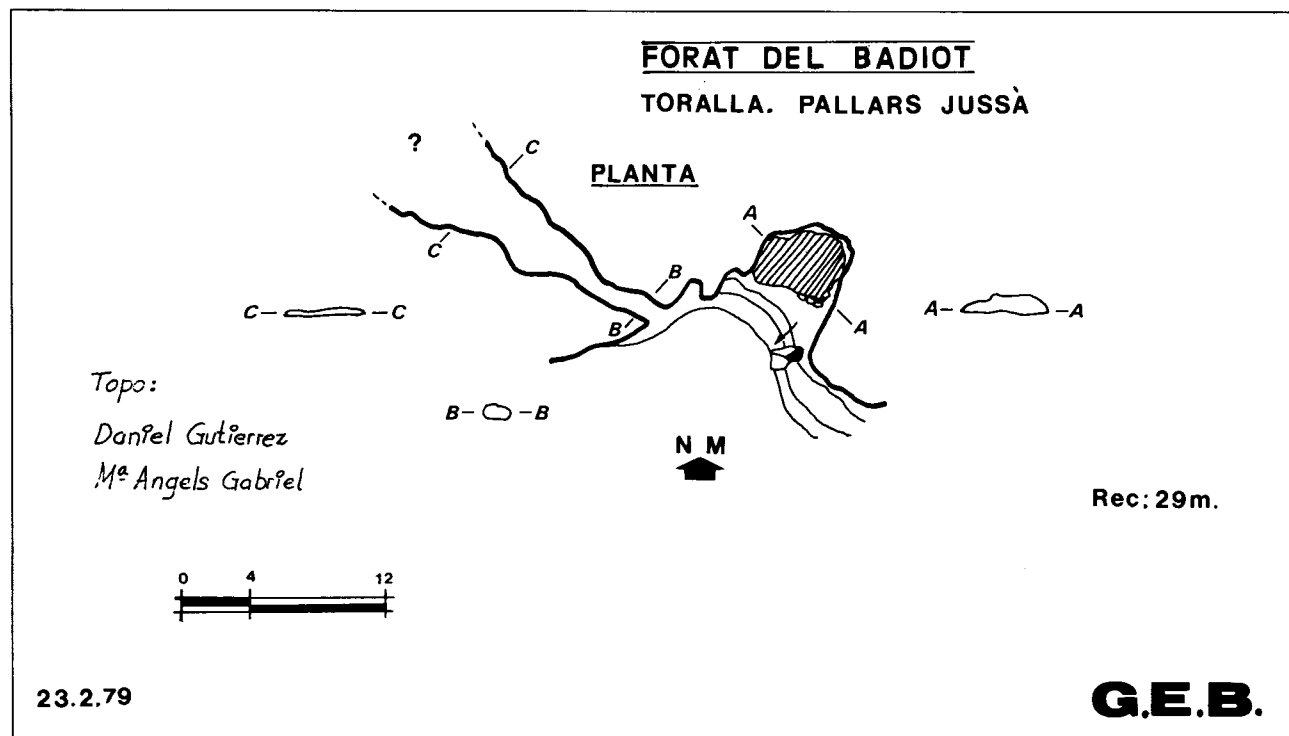
– G.E.B. (1966). «I Campamento Regional de Espeleólogos. Serradell». C.R.E. - F.C.M. Barcelona.

– Gutiérrez, D. (1979). «Dos nuevas cavidades en Toralla» Cavernas, 21, p. 45 (811) - 51(817). G.E. Badalona.

– Porcel, E. (1990). «Noves cavitats a la Serra del Boumort». Cavernas, 22, p. 31-42. G.E. Badalona.

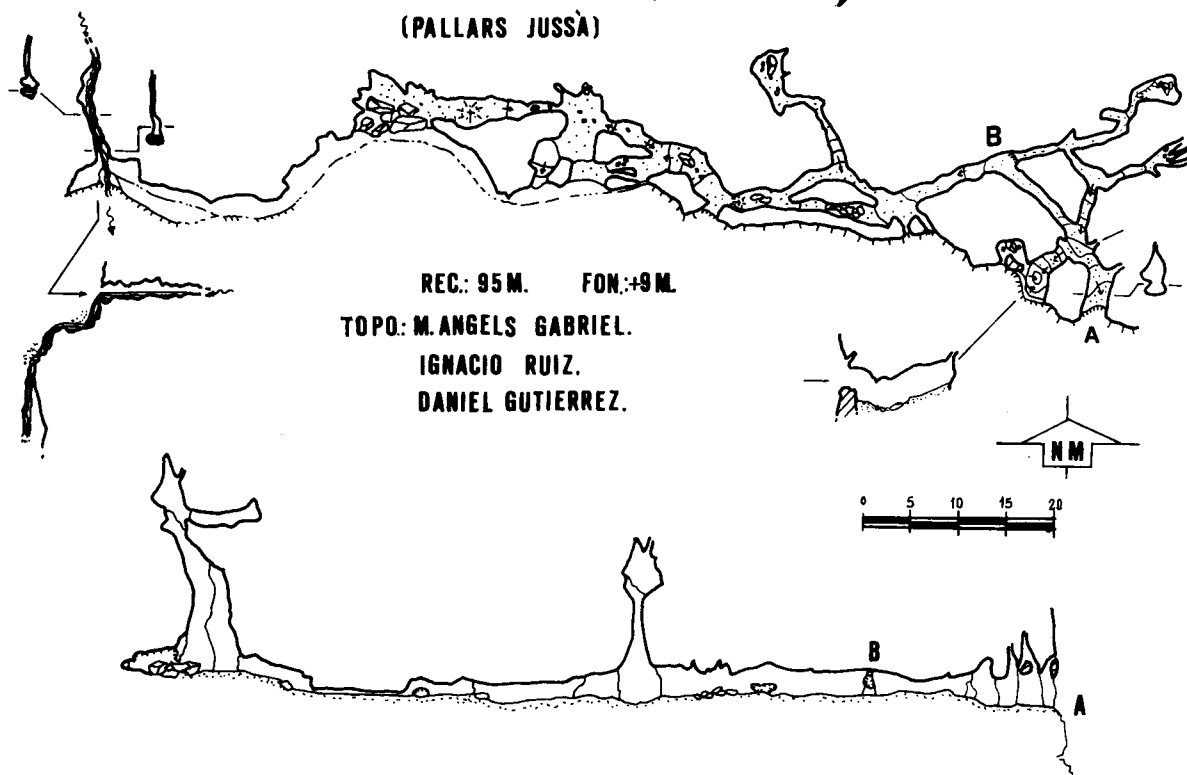
– Ferrer, D. (1990). «Sistema dels Raiers». Cavernas, 22, p. 75-77. G.E. Badalona.

– Cartografia: S.G.E., Tremp, 33-11. E. 1:50.000.

cova de la font de lluçà

(PALLARS JUSSÀ)

5-XI-81

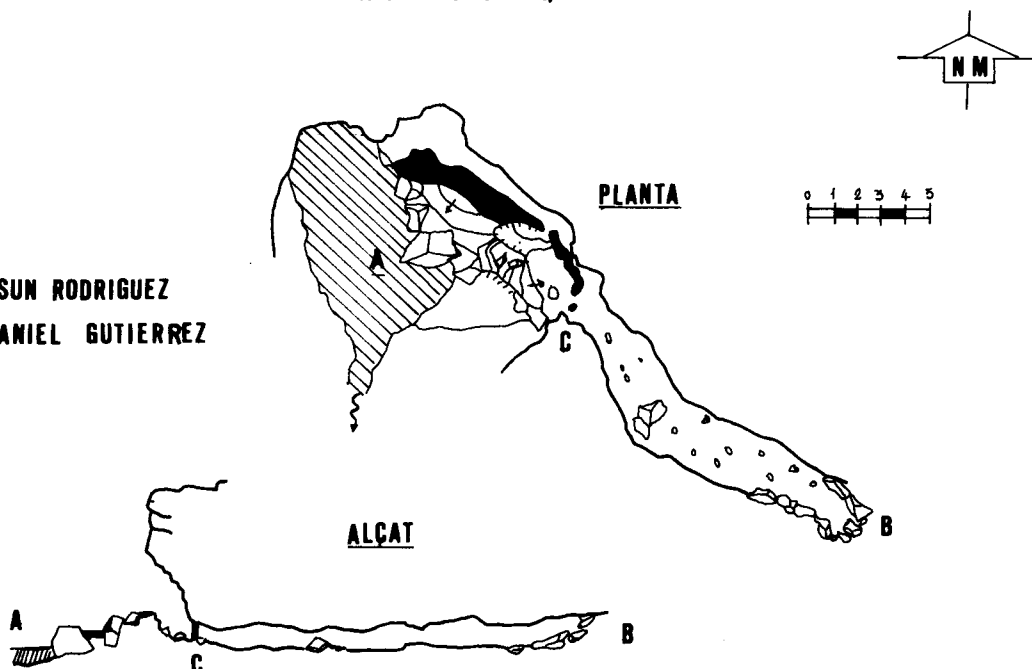
G.E.B.

cova de la font de l'ús

(PALLARS JUSSÀ)

REC.: 34 M.

TOPO.: ASUN RODRIGUEZ
DANIEL GUTIERREZ

23-IX-83

G.E.B.

UNA CAVITAT DESAPAREGUDA: L'AVENC DEL PINET (Baix Llobregat)

Oleguer ESCOLÀ i BOADA
E.R.E. del C.E.C.

Un nou avenc «fossilitzat» més que destruït per l'home o les urbanitzacions.

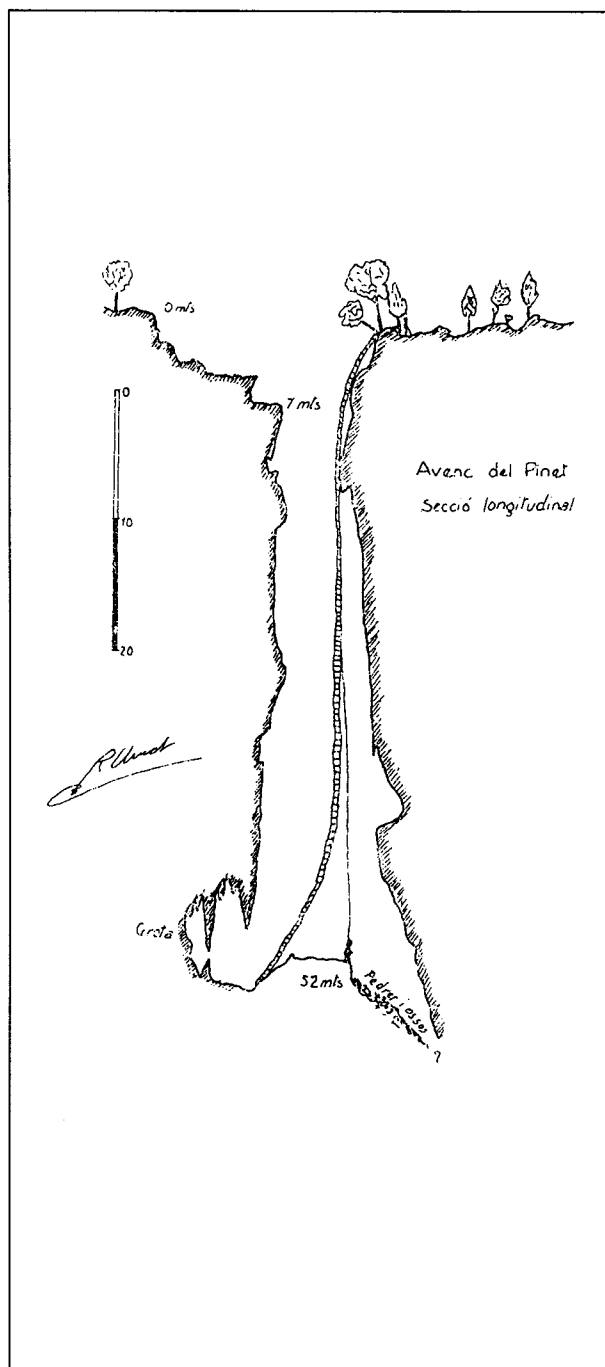
Una vegada hi havia un avenc, que en els temps antics feia 50 m, sota el Pla de Bassioles, prop del Corral de Can Prunera.

Era una vegada que amb els nostres 15 a 20 anys, vam fer una sortida amb gent experimentada de l'ERE, i el 28 de juliol del 1962 anem en cotxe de línia fins a Vallirana, perdent molt de temps anem en camió fins a les Casetes (hi ha la terrible distància de 2 km.). Tothom va a dormir al Corral de Can Prunera, i amb penes i treballs perquè ens permetin una acció tan arriscada, en Joan Senent i jo arribem a aconseguir que els vells (que tenen 3 o 4 anys més que nosaltres, i també, com a màxim 3 o 4 anys més de permanència al club) ens acompanyin a l'avenc, ens assegurin per baixar per l'electró i s'envagin. Aleshores podem observar bé la cavitat, buscar-hi insectes, i tot i la nostra afició de principiants, no aconseguim trobar cap *Troglocharinus ferreri*, característic de tot el massís, i fer-ne una topografia detallada; en les notes apuntades als fulls conservats hi diu que comencem la topografia a quarts d'una i l'acabem cap a les tres de la matinada. També hem pogut trobar anotacions curioses preses en una llibreta de notes de fa trenta anys:

«L'avenc té la boca molt gran -8 x 6 m.- i fa una ampla dolina. Una abundant vegetació la mig tapa. El pou únic fa 25 m. i és d'un diàmetre bastant regular de 6 m. El fons està format per un con d'enderrocs (a la llibreta hi deia «derrubis», agafat dels «conos de derrubios» dels treballs de Montoriol) de blocs i terra amb molt humus i ossos de gos, vaca i cavalls».

Aquesta cavitat obre la seva boca de 8 x 6 m. al fons d'una mica d'embut, mig tapat per la vegetació. El pou únic, d'un diàmetre d'uns 6 m. porta a -25 m. a una planta ocupada per un con d'enderrocs que condueix amb suau pendent cap al NE a una mica de saleta, i cap al cantó oposat (SW) en pendent una mica més acusat, assoleix la màxima profunditat de l'avenc, a -28,5 m. Especialment al fons s'hi ha desenvolupat un procés litogènic no gaire acusat.

L'avenc va desaparèixer quan van fer una pista de Can Prunera a Olesa de Bonesvalls i el van tapar avocant-hi unes quantes camionades de terra i pedres; posteriorment aquest reompliment d'anava compactant i es produïren alguns petits ensorraments de la boca, on calia afegir terra i pedres. Sembla que això devia passar poc després del 1970. Només en coneixem una sola topografia de Rafael Amat i Carreras a «Sota el Massís de Garraf

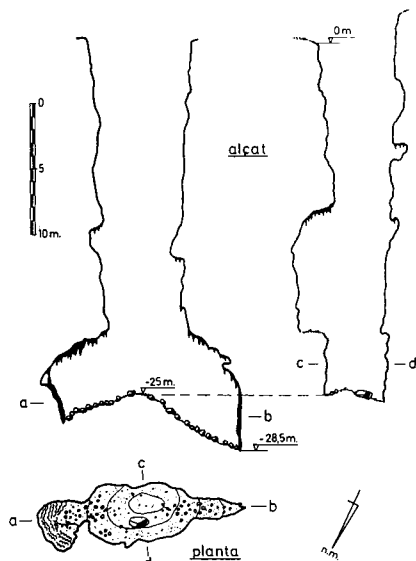

III» darrer treball del qual Amat va recollir notes quan foren realitzades les excursions, però que no va arribar a publicar, i, després d'un cicle d'Història de l'Espeleologia Catalana organitzat a l'ERE del CEC, l'Amat ens va donar el manuscrit, que es va publicar a *Espeleòleg*, 16, pág.: 787-801, el 1972,

AVENC DEL PINET

PLA DE LES BASSIOLES (Vallirana)

TOP: O. Escolà i J. Senent 29-7-62

33 anys després d'haver estat escrit. En aquesta nota hi ha un apartat: «L'Esquerda del Mas de les Fonts.- L'Avenc del Pinet.- L'Avenc del Maset d'en Montaner» on ens explica: «Retirat el material de l'esquerda del Mas de les Fonts, férem cap a l'avenc del Pinet, situat a deu minuts de distància del corral i pou de les Buniols i que exploràrem el mateix dia. Un gran embut permet baixar 7 m. i des d'allí continua vertical fins a 52 m. Al seu fons presenta una petita gruta amb grups d'estalactites de força bellesa i antigüetat. Vora seu l'avenc del Maset d'en Montaner no té cap interès; la fondària del qual és de 5 metres. Acabades les exploracions retornàrem a Begues a descansar, i d'allí a Barcelona.»

BIBLIOGRAFIA

- Amat i Carreras, R. (1972). Sota el massís de Garraf III. Espeleòleg, 16: 787-801.
- Llopis Lladó, N. y Coll, X. (1978). Ordal. Guía cartográfica. Revisión espeleológica de Andrés, O. y Borràs, J. Ed. Alpina. Granollers.
- Rubinat, F. (1988). Catàleg espeleològic del massís de Garraf. Unitat septentrional (Ordal). Espeleosie, 30: 13-65.

LES COVES DE SANTA CREU D'OLORDA (Baix Llobregat)

A. ASENSIO, P. BENET

Desde la prehistoria, estas cuevas, fueron habitadas, como indican los abundantes restos arqueológicos hallados en su interior, pertenecientes al periodo Neolítico y al del Hierro. Debido a su asentamiento y situación presentaron un cómodo habitáculo para la ocupación humana.

Son continuamente visitadas por los habitantes de los pueblos vecinos, contando de ellas fabulosas leyendas, como: su comunicación con las próximas Escletxes de Papiol; un tesoro enterrado por los célebres bandoleros catalanes del siglo XVII; un depósito de armas olvidado desde la última guerra Carlista y, también, una mina de oro abandonada en el interior de sus galerías. Esta última, al parecer, es la única que posee algo de realidad, ya que a mediados del siglo pasado, los abundantes minerales de pirita, de los cuales, todavía se pueden encontrar en la Cova de l'Or, (de ahí su nombre) fueron confundidos con oro debido a su parecido color y peso.

Todas éstas leyendas, en la actualidad aún se pueden oír, relatadas por los habitantes de avanzada edad de Sant Feliu y de Molins de Rei, los cuales siguen opinando que: las Coves de Sta. Creu encierran un grave peligro para los exploradores que se aventuran a entrar en ellas, ya que en su juventud, algunos de los que entraron, no salieron nunca (?).

Estas cavidades fueron exploradas espeleológicamente en la década de los años 50, siendo continuamente visitadas hasta finales de los 70. A partir de aquí y, debido a su proximidad con las vecinas canteras, se creyeron desaparecidas por la mayoría de los espeleólogos barceloneses.

Actualmente, y gracias al Parc Natural del Massis de Collserola, las obras de explotación de la caliza, se encuentran prácticamente paralizadas, (en esta zona), significando que, por el momento, las cavidades van a seguir existiendo, aunque, del gran paquete calcáreo que antiguamente existía, solo queda la pequeña y estrecha franja donde se encuentran dichos fenómenos, entorno de un desolado y estéril paisaje.

SITUACION GEOGRAFICA

El Turó de Santa Creu d'Olorda, de unos 435 m. de altitud sobre el nivel del mar, se halla en el sector occidental del Massis de Collserola. Este Macizo está situado en la misma dirección que la Cordillera Litoral Catalana, siendo prácticamente una continuación de la misma. Cortado y separado por el río Llobregat, aunque geológicamente los dos bloques sean de distinto material.

Las cavidades se encuentran dentro del Parc Natural del Massis de Collserola y a la vez en el Area Metropolitana de Barcelona, en la Comarca del Baix Llobregat, en el término municipal de Sant Feliu de Llobregat.

GEOLOGIA

Están enclavadas las cavidades dentro de uno de los pocos islotes calcáreos existentes entre los ríos Tordera y Llobregat.

El nivel base de las calizas y calcoarenitas, está formado por un potente paquete de filitas, cuarcitas y exquistos pertenecientes al Silúrico. Las calizas, con una extensión de apenas 2 Km. cuadrados, forman el tránsito entre el Silúrico y Devónico, (fig. 2) encontrándose abundantes fósiles y presentando la siguiente estratigrafía:

- Un nivel inferior calcáreo de escaso desarrollo, perteneciente al Ludlowense, con abundantes fósiles.

- Un nivel formado por calizas grises con intercalaciones de calcoesquistos y pizarras rojas, sin fósiles.

- Un nivel calizo-margoso, de escaso desarrollo, perteneciente al Emsiense con sus fósiles característicos.

- Un nivel superior formado por calcoesquistos, pertenecientes al Devónico medio y con fósiles.

En cuanto a la tectónica, el Massis de Collserola se encuentra más elevado respecto al de Garraf, dividido de éste por la falla transversal del río Llobregat, y en concreto la masa calcárea que nos ocupa se encuentra fuertemente tectonizada, prácticamente con las mismas direcciones principales que las galerías de las cavidades y de ahí su origen.

LOCALIZACION

El acceso más sencillo, es el siguiente: De las afueras de Sant Feliu de Llobregat parte una carretera que dirigiéndose a la masía-restaurant de Sta. Creu, pasa por la fábrica y canteras de la Empresa ASLAND. Las entradas de las cavidades se encuentran en la vertiente occidental de la montaña, en un banco calizo en forma de gradería.

DESCRIPCION

Con el nombre de Coves de Santa Creu d'Olorda, se conocen cinco cavidades, muy próxi-

mas entre sí, de izquierda a derecha son: Cova de l'Or; Cova de la Molsa y el Complejo Coves dels Encantats 1 y 2 - Cova Petita.

COVA DE L'OR

Su boca se abre en la parte baja de un pequeño cantil, tiene una forma alargada y da paso a un pequeño vestíbulo de sección redonda y techo bajo, en el extremo opuesto se encuentra a nivel de suelo una grieta de 1,9 m. de profundidad, siendo el inicio de una galería de unos 19 m. de desarrollo horizontal, de forma meandriforme y con planta recubierta por tierra y polvo, finalizando en una estrechez.

COVA DE LA MOLSA

Se encuentra a 12 m. de la anterior, su boca estecha se abre al lado de una gran losa de roca, semioculta por la abundante vegetación, dando acceso a una única galería en sentido descendente y de 11 m. de recorrido, con dimensiones bastante modestas.

COVES DELS ENCANTATS-1 - COVA PETITA

La Cova dels Encantats-1 se abre a través de un corto corredor, desembocando directamente en la denominada galería principal de 25 m. de recorrido lineal y de 2 x 5 m. En la zona más amplia de ésta, parten varias derivaciones.

La primera, se encuentra nada más entrar a la derecha, tratándose de la continuación de la galería principal, se accede a través de una gatera vertical, e inmediatamente nos sitúa en una pequeña salita de donde parten tres continuaciones: La primera sale al exterior por la Cova Petita, aunque su acceso es impenetrable; la segunda, da paso a una estrecha galería de 4 m. de recorrido y la tercera, tras penetrar en otra gatera y remontar un corto resalte nos deja en la Cova dels Encantats-2, a escasos metros de su entrada.

Descendiendo por la galería principal, encontraremos en el lado derecho un resalte, que da acceso a una galería de 4 m. de recorrido, finalizando en un resalte ascendente, que no es más que su continuación a un nivel superior. A los escasos metros desemboca en una sala de considerables dimensiones, la más grande de la cavidad, de aquí parten tres nuevas continuaciones, dos de ellas de corto recorrido, terminan en pequeñas salidas ocasionadas por acumulación de grandes bloques, la tercera continuación es la más evidente, tras remontar una galería amplia al principio y estrecha al final, comunica también con la Cova dels Encantats-2.

Volviendo de nuevo a la galería principal y dejando atrás el primer resalte anteriormente descrito, encontraremos que otro resalte, (R-3) corta bruscamente la galería. Éste pequeño pozo fácilmente desgrimpable por la derecha, da acceso a

dos continuaciones, comunicadas entre sí a través de una galería superior, por la que se accede por un R-3 por un lado y P-5 por el otro, la base de este último pozo está formado por una sala de sección muy irregular y con la planta recubierta totalmente por bloques.

En la parte final de la galería principal, se encuentra la última derivación, en el lado derecho se abre una corta y descendente galería, unida a otra de características similares, pero con la planta horizontal, enlazada con una sala de forma triangular, por su extremo izquierdo y a nivel del techo, se encuentra una gatera que enlaza nuevamente con la parte final de la galería principal. Nuevamente en sala de forma triangular, se abre en la derecha una salita partida en dos por acumulación de bloques, y de ésta dos galerías en forma de ángulo recto de unos 5 m. de recorrido cada una.

COVA DELS ENCANTATS-2

Se encuentra unos 4 m. por encima de la Encantats-1, detrás de un pequeño árbol, su entrada abierta en forma de gatera da acceso a un laminador cortado a los escasos metros por un resalte que enlaza con la cueva inferior, a unos 3 m. de este obstáculo el laminador se ensancha y forma una pequeña salita de techo bajo, unida por un extemo a una galería de corto recorrido, dividida en dos por un curioso puente de roca, ésta galería con sentido descendente comunica de nuevo con la cueva inferior a través de otro pequeño resalte.

A unos 10 m. de las Coves dels Encantats, se abre una pequeña balma de escaso desarrollo y profundidad, de formación eólica.

ESPELEOMETRIA

La suma total del recorrido de todas las cavidades es de: 206 m. Distribuidos de la siguiente forma:

Cova de l'Or	25,88 m. rec. proyectado -5,12 m. de profundidad.
Cova de la Molsa	10,94 m. rec. proyectado 3,18 m. de profundidad
Cova dels Encantats 1 y 2	170,- m. rec. proyectado -11 + 3 = 14 m. de desnivel

GÉNESIS

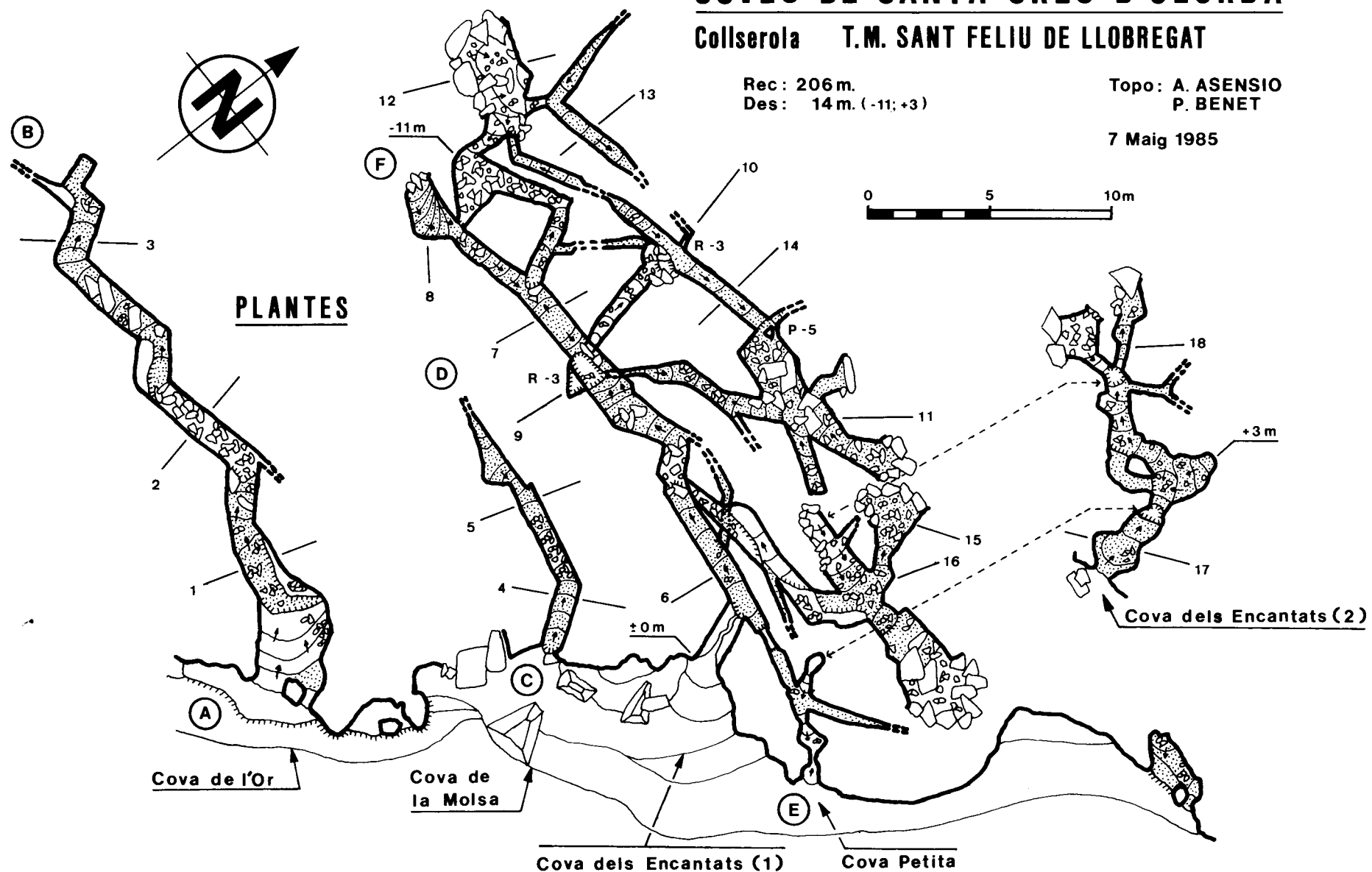
Como demuestran las estructuras y direcciones de las galerías, su formación es puramente tectónica.

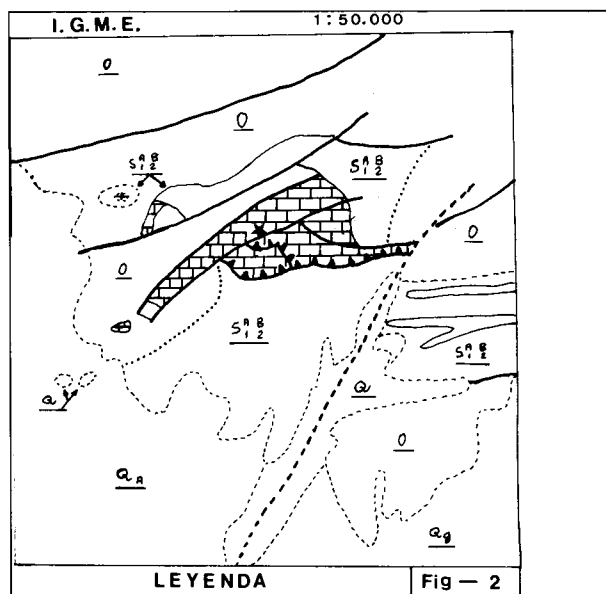
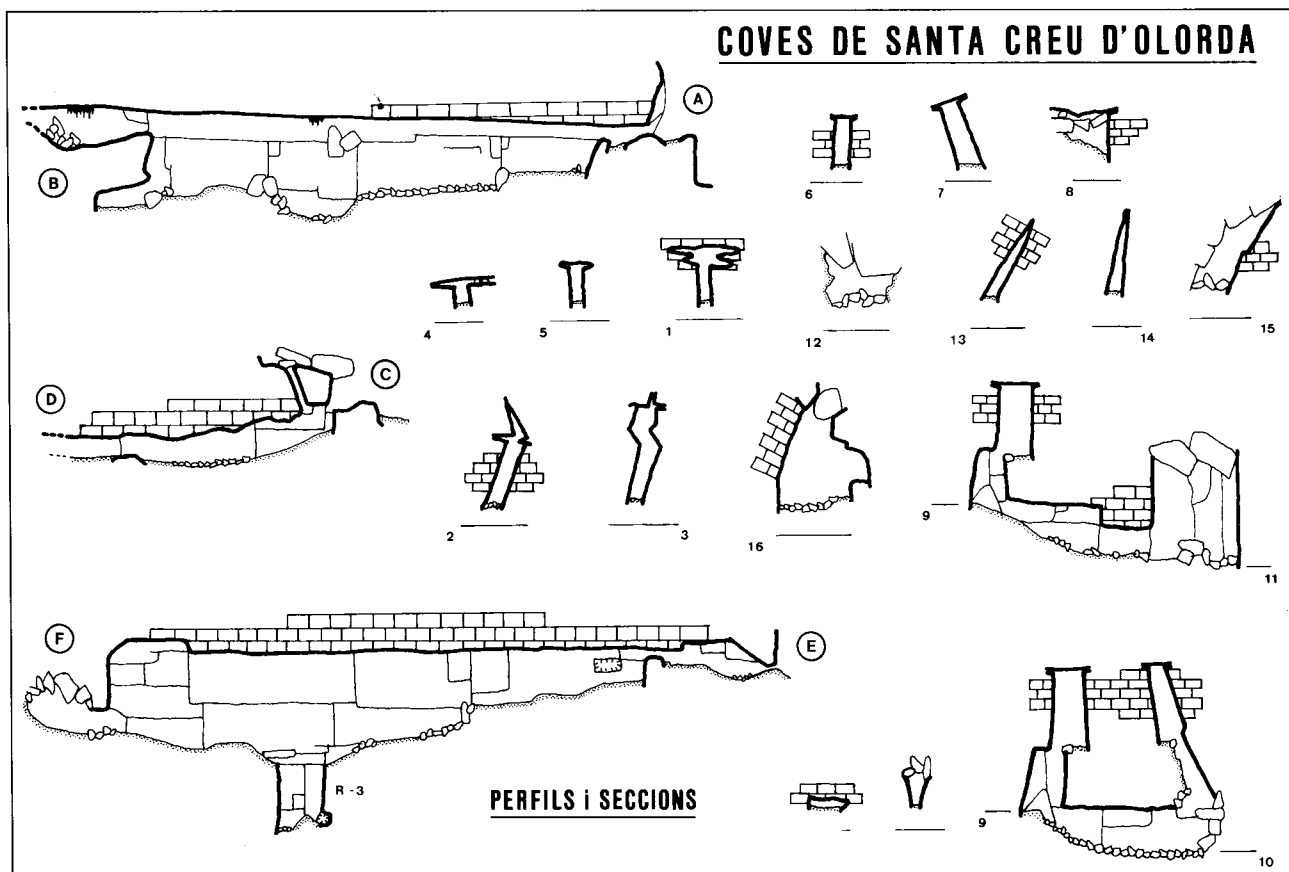
El islote calcáreo donde se encuentran las cavidades está fuertemente atacado por fenómenos tectónicos, como consecuencia de los plegamientos y cabalgamientos, (visibles desde el exterior). Debido a estos importantes fenómenos, los estratos inferiores cedieron y se abrieron en forma de cuña, sin modificar el nivel de base Silúrico formado por rocas menos plásticas.

Collserola T.M. SANT FELIU DE LLOBREGAT

**Topo: A. ASENSIO
P. BENET**

7 Maig 1985

		micacitas, filitas y pizarras
PRIMARIO	ORDOVÍCICO — O —	
	SILÚRICO — S _{1 2} —	filitas, sericitas y cuarcitas
	DEVÓNICO —	calizas y pizarras
CUATERNARIO	SECUNDARIO	} falta
	TERCIARIO	
	Q —	aluviones
	Q _a —	limos
	Q _g —	arcillas y brechas

Las galerías principales, están orientadas en la misma diaclasación que la masa calcárea, y a partir de estos ejes, se desarrollaron una importante red de diaclasas satélites acondicionadas por el basculamiento de grandes bloques, debido a su privilegiada situación.

Presenta la morfología típica de estos fenómenos, con paredes lisas, y galerías que se hacen impracticables a los pocos metros. Las salas están formadas por acumulación de bloques, resultado del fuerte proceso clástico que afectan a este tipo de cavidades.

En algunas zonas y en lugares concretos de las galerías, las paredes presentan algunas señales de erosión y corrosión, producto de las escasas filtraciones existentes. La acción litoquímica es completamente nula.

BIBLIOGRAFIA

— Andrés Bellet, O. (1961). «Coves de Sta. Creu d'Olorda». Catálogo Espeleológico de la provincia de Barcelona. V. I. G.E.S. - C.M.B. Barcelona.

— I.G.M.E. Mapa Geológico de España. E. 1:50.000. Hospitalet de Llobregat.

LES COVES DE MANENA (Tarragonès).

Enric PORCEL CARO
G.E.B.

HISTORIA

La Cova es coneguda d'abans per la gent del poble així com les anomenades «Coves Roges» ara ofegades per l'aigua del embassament del Gaià. Encara no es tenen notícies de que hagin sigut explorades mai.

Vagi el nostre agraïment als senyors Josep Salort i Candi Reynals del poble de El Catllar que ens van mostrar la situació exacta de les coves.

SITUACIÓ DE LA CAVITAT

Coordenades: long. 5° 01' 04"; lat. N. 41° 10' 37".
Alçaria: 50 msnm.
Recorregut: 50 m.

Seguint la carretera de Torredembarra al poble de El Catllar, abans d'arribar a aquest girarem a la dreta pel camí de la presa del riu Gaià que es troba abans del camp de futbol. Aquest camí es transitable amb el cotxe, el qual tindren de deixar quan observem un lloc del camí que faci una corva

a la esquerra amb la particularitat de que a la dreta hi ha un altre camí ascendent.

A partir d'aquí baixarem a peu quasi al llit del riu Gaià que es troba sec a aquest tram. Aquí trobarem una bauma amb algunes galeries que es coneguda amb el nom de Coves de Manena pels nadius del poble.

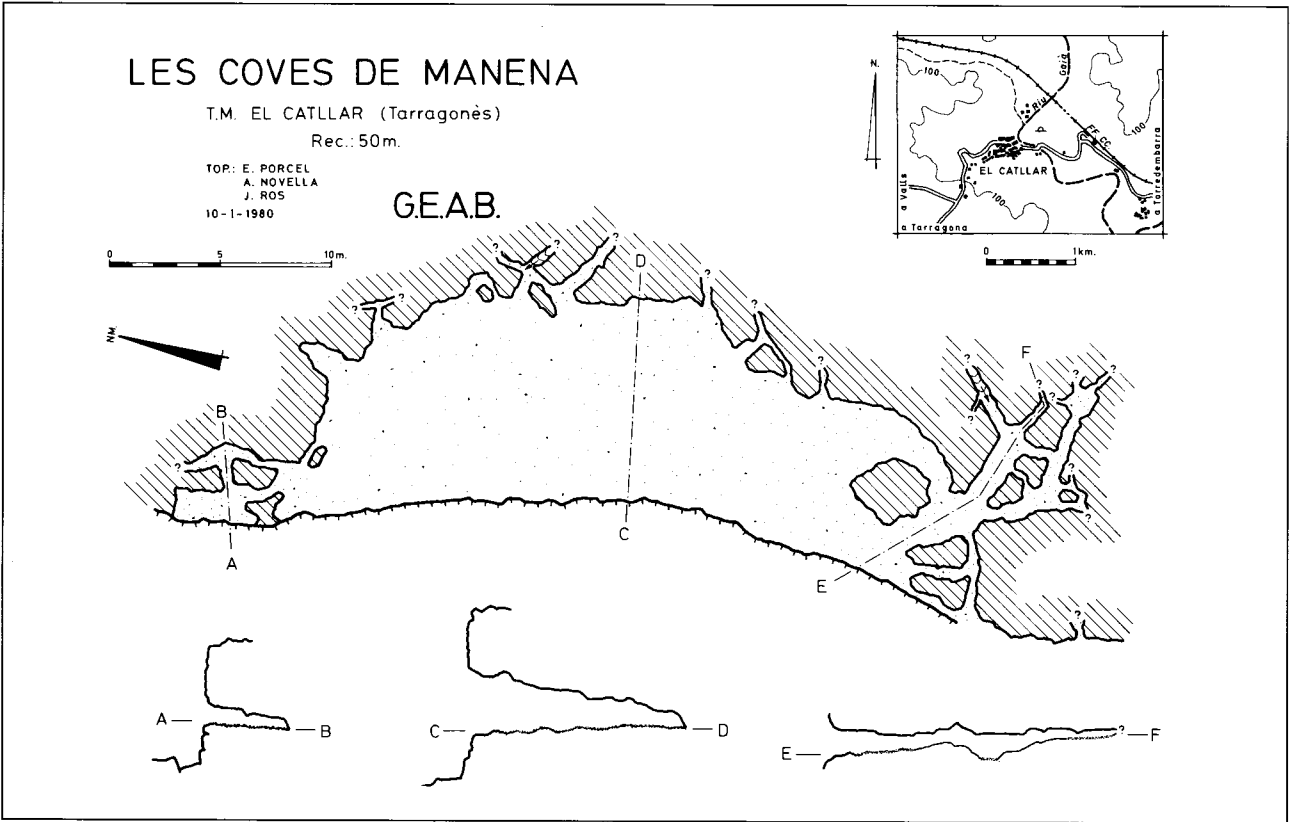
DESCRIPCIÓ

Es tracta d'una bauma amb unes petites galeries que actualment solament son caus de guilles i que estan obturades amb una terra sorrosa.

La cova antigament actuaba com una sorgencia al riu Gaià, excavada en calcària del Mioce, trobant a les parets de la cova petxines fosilitzades, contant la bauma i la llargada de les petites galeries la cova fa una total de cinquanta metres de recorregut.

BIBLIOGRAFIA

Mapa I.G.C. Servicio Geográfico del Ejército, Valls nº 446.

ESCUAIN. ELS PRIMERS TEMPS.

Ramón CANELA i FONT
G.E.B.

«Altres Solencios ens esperen, pot ser que es tracti d'una casualitat, però una casualitat molt costosa d'aconseguir, i l'hem aconseguit».

Això escrivia jo el Setembre de 1968 al número 10 del butlletí CAVERNAS.

Feia set anys que l'un darrera l'altre anàvem fent descobriments importants, però com que l'enveja és una virtut molt abundant i l'èxit no es perdona, rebíem bufetades per tot arreu.

Cada vegada que descobriem quelcom interessant, un eixam de sangoneres i voltors ens seguia per fer seu tot el que estàvem trobant.

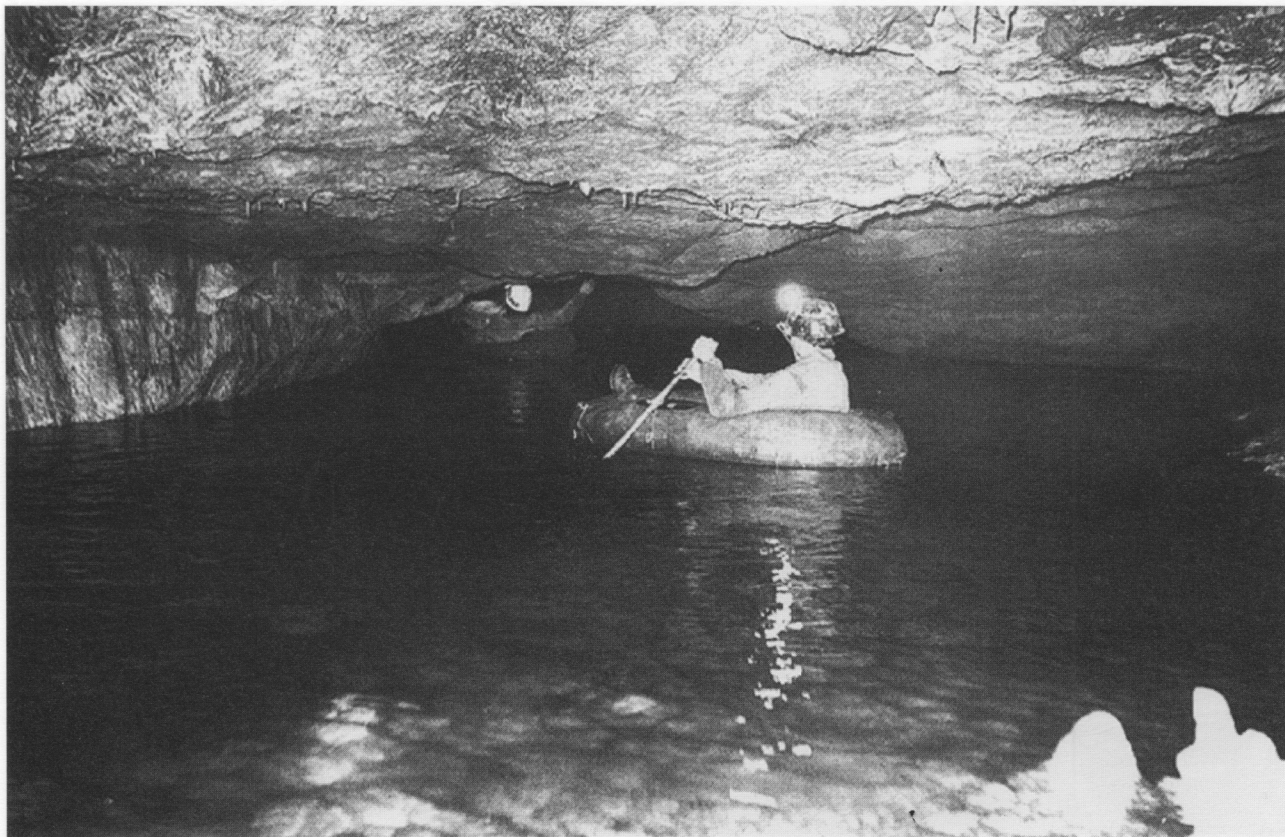
L'Agost de 1968 havíem estar cinc dies a dins del Solencio de Bastaras, descobrint i explorant noves galeries més enllà de la Sala Badalona.

La xarxa de galeries del Solencio encara oferia moltes incògnites, els sifoins restaven verges, els pisos superiors de cavitats que s'adivinaven, encara no havien sigut explorats. Altres indrets tenien grans taps d'Argiles que podrien ser destapats.

Però el nostre afany de recerca ens empenyia a anar cap a nous horitzons.

Sumider del Gurrundue. Octubre 1968.

Font d'Escuain, M.ª Rosa Vinyes i Artur Martí. Agost 1968.

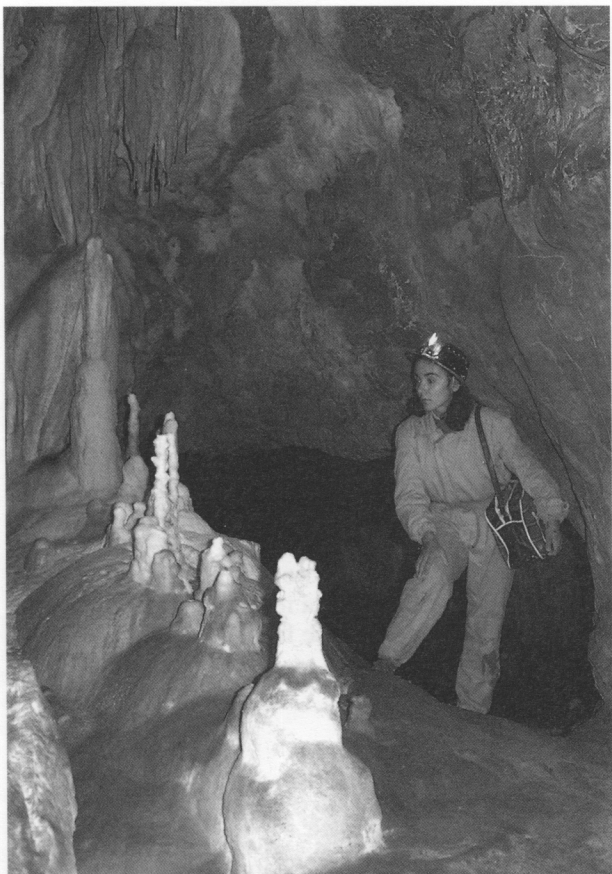
M.ª Rosa Vinyes, Cova dels Osos. Maig 1969.

Ramón Canela, Cova dels Osos. Maig, 1969.

Primera exploració a la Font d'Escuain. Agost 1968.

M.ª Rosa Vinyes. Cova dels Osos, 1969.

Al tornar de la Serra de Guara ens varem dirigir a un lloc on feia temps que volíem anar: El Massís d'Escuain.

Coneixíem les característiques del Mont Perdut, també havíem vist la lluentor de les blanques roques desde la Vall del Cinca.

Els penyasegats de la Vall de Pineta en confirmaven el gruix de calcarea.

Vàrem veure des del primer moment que a Escuin hi havia allò que feia molts anys que cercavem.

De seguida hi posàrem tots els nostres mitjans, però tardàrem més de dos anys a fer públic el descobriment; això ens va protegir temporalment, i quan els depredadors van arribar es trobàren que allò era massa gran per ells.

El mateix agost del 68 exploraven la Font d'Escuin fins a la primera cascada, també es va arribar a la primera cascada del Sumider del Gurrundué.

A l'octubre tornarem al Sumider, equipats amb material per baixar a gran profunditat, no aconseguírem gran cosa al ser deturats per un sífó.

Els intents fets per penetrar a la surgència de la Font d'Escuin a l'hivern 68/69 no donaren resultat per la gran quantitat d'aigua que surtia.

A la primavera de 1969 vàrem fer moltes viatjes a Escuin. Els caps de setmana eren curts i el trajecte molt llarg.

Sortíem M.ª Rosa i jo els dissabtes a mitja tarda, i no arribàvem a Escuin fins prop de la mitja nit; llavors encara ens esperàven dues hores,

Dolmen de Tella, 1969.

Eduard Canales i Ramón Canela. Avenc C 9. Agost 1971.

caminant en la foscor de la nit, fins a les parts altes del Massís.

En una d'aquestes anades vàrem trobar el que després seria la Cova Barber; escampats per terra a una petita Cova del Coro de Trasito hi trobarem restes de L'os de les Cavernes. També en un rierol subterrani trobariem ceràmica prehistòrica.

Un campament a 2.200 metres prop del Coll Viceto ens va servir de base per explorar l'estiu de 1970 les cavitats dels voltants; trobariem que el C9 semblava que tenia grans possibilitats. La coloració d'un rierol va sortir a més de mil metres de desnivell.

La quantitat de cavitats descobertes es va disparar els següents anys 1971 i 1972, per caure després en un període que aviat farà vint anys, on les descobertes dels primers temps han estat explorades, però el descobriment de noves cavitats ha estat escàs.

Quan sorgirà una nova generació de descobridors? Encara avui hi ha molt per descobrir, solament manca la voluntat de fer-ho.

Tiana, desembre de 1991

Cova dels Osos. Maig 1969.

PRINCIPALES ACTIVIDADES DEL G.E.B. EN EL MACIZO DE ESCUAIN. AÑOS 1989-1991.

Grup d'Espeleología de Badalona (G.E.B.)

Los años 89 y 90 fueron de intensas prospecciones y escasos resultados.

En la zona B: se reexploran y topografían varias cavidades, Sima de las Letres Rotjes (B-11), -52 m.; Balma de la Fuente (B-9); B-25 y B-26.

En la zona A: Después de que el G.E.R.S.-A.E.M., diese por concluido su trabajo en la zona, el G.E.B., esporádicamente efectúa alguna visita, topografiando: La Cueva de las Devotas (A-23); La Cueva Briet (A-21) Rec. 221 m. y, reconociendo cavidades en el Coro de Tracito.

En la zona C: Se finaliza la exploración de la Cueva C-47 y se levanta la topografía. Rec. 400 m. Des: 30 m.

En el Sistema Badalona: Se continúa con la topografía del afluente La Turbina, desde el punto que quedó en el 86.

Topografía de un pequeño afluente, explorado en campañas anteriores.

En el año 89, un interclub catalán formado por miembros de: G.I.R.E.S.; S.I.E.S.; G.A.E.; E.R.E.; A.C.E.M. y G.E.B., realizan una travesía al Sistema Badalona instalando a fijo la cavidad.

PRECAMPAÑA ESCUAIN-91

Se topografía La Fuente de San Marcial. A-11 (Sistema Trucho-San Marcial), interesante río que nos da 147 m. de recorrido, antes de sifonar. Se prospecciona nuevamente el lapiaz de Montinier, topografiando dos simas: A-30 y A-33.

En una exploración ininterrumpida de 30 horas, se topografía el Meandrico del Gurrundué G-3 (B-7), hasta la parte ya topografiada del Afluente de la Turbina.

Se descubre y desobstruye la sima B-39.

MEANDRICO DEL GURRUNDUÉ G-3 (B-7)

Antecedentes

En el verano del 79, durante la exploración del B-15, el G.E.B. encuentra el Afluente La Turbina. Dado el importante aporte hídrico, se supone que es el conductor de las aguas sifonantes provenientes del Sumidero del Gurrundué (B-2).

En el 80, se realiza la unión B-15 - Fuente de Escuin B-1, quedando la cavidad totalmente instalada.

A partir de esa fecha, accediendo por el B-1, espeleólogos que luego convergerían en el Colectivo Escuin, remontarían parte del Afluente La Turbina y posteriormente efectúan la unión

(1990): Meandrico del Gurrundué G-3 (B-7) - La Turbina. (Exploracions n° 13; pp. 133-137, «1989». Colectivo Escuin).

Aumentando considerablemente la extensión explorable del Sistema Badalona.

SITUACION

En el Barranco del Gurrundué, vertiente izquierda. En una balma 90 m. Por encima del Sumidero del Gurrundué (B-2).

DESCRIPCION

En la balma, encontramos una grieta meandriforme que nos conduce a un P-13, aquí interceptamos un piso inferior. Continuando por la diaclasa pasamos por varios ensanches y resaltes, entrando en un sector donde el meandro se estrecha, obligándonos a subir y bajar continuamente para encontrar la continuación, debido a los continuos desfondamientos. El avance es lento, ganando poca profundidad, hasta que llegamos a un P-47 seguido de un P-22 y otro P-12, en este tramo, se nota ligeramente la presencia del agua debido a las filtraciones. El meandro continúa estrecho, pero en mejores condiciones que antes. Una sucesión de pozos: P-26; P-12; P-8 y P-21, nos lleva a una interesante galería fósil de buena amplitud, quedándonos el remonte sin explorar. Después unos cortos pozos nos dejan en una sala. Desde aquí, una galería de cómodo tránsito enlaza con el río.

Este río, creemos que es el proveniente del Sumidero del Gurrundué (B-2), debido a la presencia de ramas y hojas, fenómeno que ya habíamos observado en La Turbina en el 86.

Remontamos el río hasta que sifona a -420 metros. Apreciando una corriente de aire que proviene de una gatera.

La amplitud de la galería del río y su caudal, nos hace suponer que nos encontramos ante el afluente principal que drena desde la zona C.

Continúa la travesía acuáticamente pero con comodidad, hasta que el río se precipita por una cascada, aquí tenemos que grimpar 5 m. para buscar la instalación de un aéreo de 18 m. Desde la base sale una galería en principio fósil que vuelve a encontrar el río, éste se vuelve a perder, llegamos a una ventana a -471 m., descendiendo un bonito P-47, encontramos la parte conocida con anterioridad de La Turbina.

Dos salas, nos conducen otra vez al río, dejando atrás una bonita cascada. Una serie de

resaltes y pasamanos permiten la conexión con el itinerario hacia B-1 mediante un R-10.

Meandrico del Gurrundué G-3 (B-7) - Conexión.

Desnivel: -638 m. - Recorrido: 2.942 m.

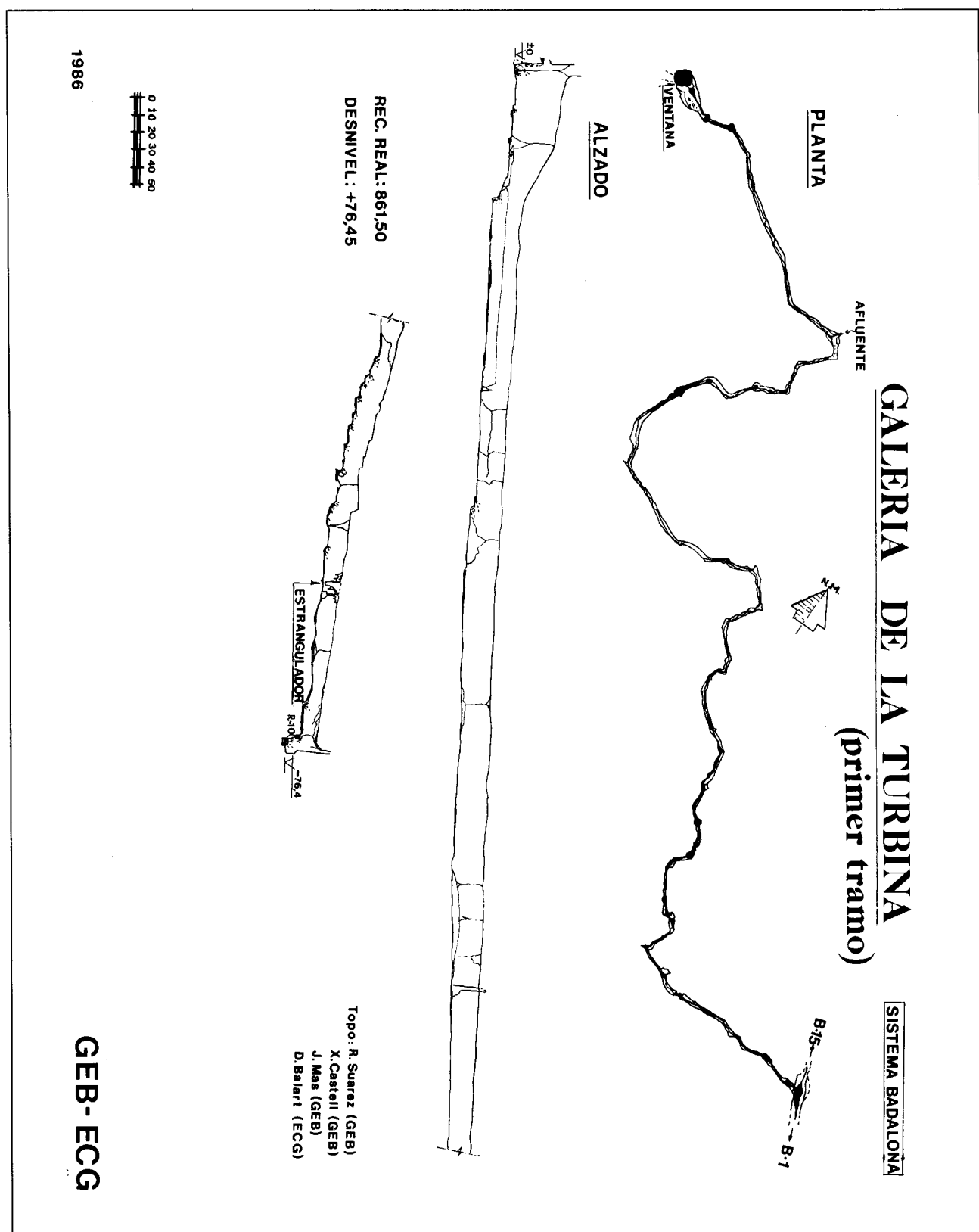
Meandrico del Gurrundué G-3 (B-7) - Fuente de Escuaín (B-1)

Desnivel: -811 m.

RESUMEN CAMPAMENTO ESTATAL ESCUAÍN-91

Desde hacía tiempo el G.E.B. se había planteado la realización de una actividad de estas características en Escuaín.

Con el proyecto aprobado por la Federación Española de Espeleología, nos encontramos ante la

sorpreza que I.C.O.N.A., había prohibido la realización de las actividades espeleológicas en el 91 en el Parque, prohibición que naturalmente, también afectaba a otras entidades que efectúan su labor en otras zonas del mismo Parque Nacional.

Dos días antes del inicio del Campamento, se obtuvieron las autorizaciones.

Las dificultades de montar un campamento a 2.200 m., fueron superadas lo mejor posible. Lo abrupto del terreno hizo que se instalara la cocina en la «haima» del B-15 y se montaran las tiendas de campaña a su alrededor.

El Campamento Escuin-91, se desarrolló entre los días 3 y 11 de agosto. Participando 27 espeleólogos que realizaron las siguientes actividades:

EXPLORACION Y TOPOGRAFIA

B-17; B-18; B-19; B-21; B-22; B-34; B-35; B-36; B-37; B-38; B-39; B-3; B-6.

C-58; C-59; C-60; C-61; C-62; C-63; C-64.

SISTEMA BADALONA

REMONTE-80. En dos jornadas se escaló la pared terminal del remonte del 80, que resultó ser un P+14, tras 45 m. de estrecho meandro se hace impracticable. Se realiza ficha de escalada y topografía.

VIA DE LA VENTANA DEL POZO GRANDE

Exploración y topografía de esta vía. Una serie de pozos y resaltes descompuestos que van a dar otra vez al Pozo Grande. D. -32 m. R. 136 m.

VIA DEL CORTOCIRCUITO

Se realiza la exploración y topografía de esta galería fósil, situada sobre las galerías asfaltadas, que acorta sustancialmente y sin mojarse, el itinerario a la Fuente de Escuin B-1.

Un equipo realiza un video del Sistema Badalona.

De lo explorado por los equipos de «exterior», destacan: B-17 - -63 m, con rampa de hielo. Fuente del Gurrundú B-3, debido a la sequía se pudo recorrer toda la cavidad, R. 274 m., D. +23 m. En otras cavidades también ya conocidas al no presentar tapón de hielo se pudo continuar las exploraciones pero ganándoles poca profundidad.

PARTICIPANTES DE LAS FEDERACIONES

FEDERACIÓN ARAGONESA

Mario Gisbert León

FEDERACIÓN CANARIA

Luis A. Curbelo Morales

Pedro Batista Carballo

Blas Martín Cabrera

FEDERACIÓN CASTELLANO-LEONESA

Mariano Martínez Tejeda

Fco. Javier Camara Nebreda

Rafael Zaldivar García

Alfredo Moreno Rioja

Manuel Jiménez Sánchez

FEDERACIÓN CASTELLANO-MANCHEGA

Julián García Turrado

Félix Redondo Rodríguez

Felipe García Cañas

FEDERACIÓN CATALANA

Oleguer Escolà Boada

FEDERACIÓN GALEGA

Antonio Madrid Martínez

Juan Gómez Apestegui

FEDERACIÓN DE LA REGIÓN DE MURCIA

Jesús A. Carceles Olivares

José Pérez Viguera

Jesús Vicente Gómez

GRUP D'ESPELEOLOGIA DE BADALONA

Diego Ferrer Sánchez (+)

Enric Porcel Caro

Josep Pitarque Narejos

Román Suarez Lantarón

Francesc Alfambra Domínguez

Josep Bayà Zorrilla

Manel Manguilod Sanz

Genís Noe Espin

Iñaki Miró Viar

AGRADECIMIENTOS

El G.E.B. agradece la colaboración prestada por las personas y entidades que a continuación detallamos, ya que todos han influido para que el Campamento Estatal Escuin-91 se haya podido efectuar.

NESTLÉ S.A.

CARBUROS METÁLICOS S.A.

AJUNTAMENT DE BADALONA

COR DE MARINA (BADALONA)

FEDERACIÓN ESPAÑOLA DE ESPELEOLOGÍA

FEDERACIÓN CATALANA D'ESPELEOLOGIA

FEDERACIÓN ARAGONESA DE ESPELEOLOGÍA

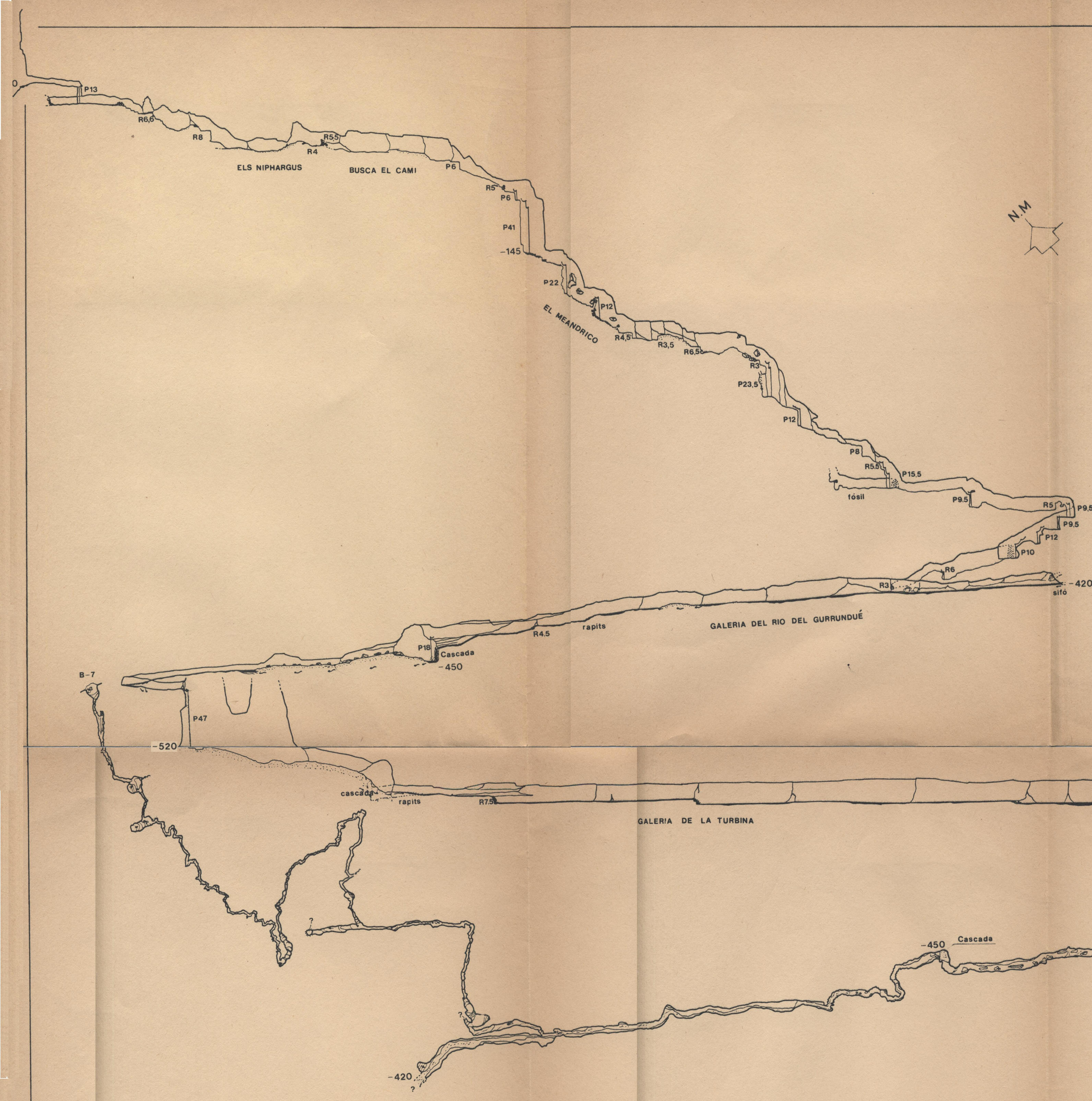
G.E. NIPHARGUS (BURGOS)

Josep Guarro Safont (S.I.E. - C.E.A.)

Jaume Ferreras Gabarda (E.C.G.)

Oleguer Escolà Boada (E.R.E.-C.E.C.)

I.C.O.N.A.

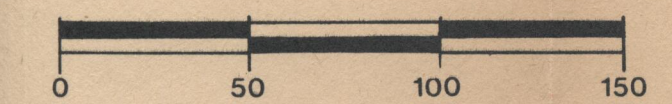
B-7 MEANDRICO DEL GURRUNDUÉ (G3).

(SISTEMA BADALONA)

Topo: Galeria de la Turbina 1986 : R. Suárez.
X. Castell.
J. Mas.
D. Balart. (ECG).

El Meandrigo i Galeria del
rio del Gurrundué 1991 : D. Ferrer.
F. Alfambra.
E. Porcel.
M. Monguilod.

Recorregut B-7 cruïlla B15/B-1 : 2.942 mts.
Desnivell B-7 cruïlla B-15/B-1 : 638 mts.
Desnivell B-7 B-1 : 811 mts.

GRUP D'ESPELEOLOGIA DE BADALONA.
(G.E.B)

DATOS SOBRE UNA VISITA REALIZADA A LEIZE HAUNDIA II

(Gipuzkoa)

Antonio ASENSIO VELA

INTRODUCCION

Con vistas a realizar algo de preparación física, para las próximas fiestas de semana santa, decidimos realizar una rápida visita de fin de semana (13 y 14 de marzo de 1989) a Leize Haundia II, animados por su fácil y corta red vertical y por su bonito curso subterráneo.

Esta cavidad, pertenece al complejo de Sabe Saila'Ko Leixea-Leize Haundia II, es muy poco visitada, a pesar de tener una profundidad de -320 mts. (Sabe Saila'Ko) o -300 (Leize Haundia II).

Los componentes de dicha exploración fueron: J. Gallofré, P. Dot, X. Subirats, M. García, J. Martínez y A. Asensio.

SITUACION

La cavidad se encuentra en pleno macizo de Ernio, cerca del pequeño pueblo de Alkiza, en la provincia de Guipuzkoa. A una altura sobre el nivel del mar de 720 mts.

HISTORIA

Durante 1964 la sección de espeleología Aranzadi, localiza y explora la entrada superior. Poco después la localización de una entrada inferior (Leize Haundia II), permite a los exploradores realizar más cómodamente los trabajos en el complejo (Munibe 3-4 1970).

En 1985 la misma sección de espeleología Aranzadi, rehace la «topo» sin que ni la profundidad ni el desarrollo varíen de la ya realizada.

Actualmente se intenta localizar a través de coloraciones en el sifón terminal, la resurgencia del sistema, todavía sin determinar con exactitud.

CARACTERISTICAS GEOLOGICAS

El sistema se desarrolla en el flanco N.E. de un sinclinal formado por calizas Cretácicas y Urgonianas.

Las aguas que recorren su interior, proceden de la escorrentía de varios torrentes, localizados en la sierra de Gazume (laderas de monte Ernio). La zona calcárea donde se abre la cavidad, se halla repleta de fenómenos carsticos, predominando sobre los campos de lapiaz las numerosas dolinas y canales desfondados en zonas de pendiente.

ACCESO

Desde Tolosa parte una carretera que nos sitúa en Alkiza unos metros antes de entrar en la población, empieza en el lado izquierdo y entre unos caseríos, una pista que a los escasos metros se bifurca en dos tomaremos por la derecha hasta llegar a un caserío aislado, donde vuelve a dividirse en dos, tomaremos por la izquierda y remontaremos por la misma pista en un fuerte desnivel en malestado para los vehículos, al rato y en un sector prácticamente llano, atravesamos dos grandes puertas metálicas, hasta que encontramos a mano izquierda la borda de Ixturain'Ko, lugar donde se puede dormir con relativa tranquilidad y estacionar el vehículo.

LOCALIZACION

De Ixturain'ko seguiremos por la misma pista, hasta el collado próximo, lugar donde existe una zona llana recubierta de prado, en éste punto ascenderemos campo a través unos 60 mts. hasta encontramos un sendero muy bien señalizado, perpendicularmente al sentido de marcha, continuando por él, atravesaremos tres torrenteras de escaso caudal, hasta que penetramos en zona calcárea, en este punto se observa en la parte baja del camino un conjunto de dolinas desfondadas (Sabe Saila'ko), algo más adelante y siempre por el mismo camino, unas señales amarillas nos indican por donde se ha de descender pendiente abajo, numerosos canales nos cierran el paso, existiendo un pequeño sendero mal marcado, el cuál, nos conducirá rápidamente a la cavidad, abierta en el fondo de una gran canal.

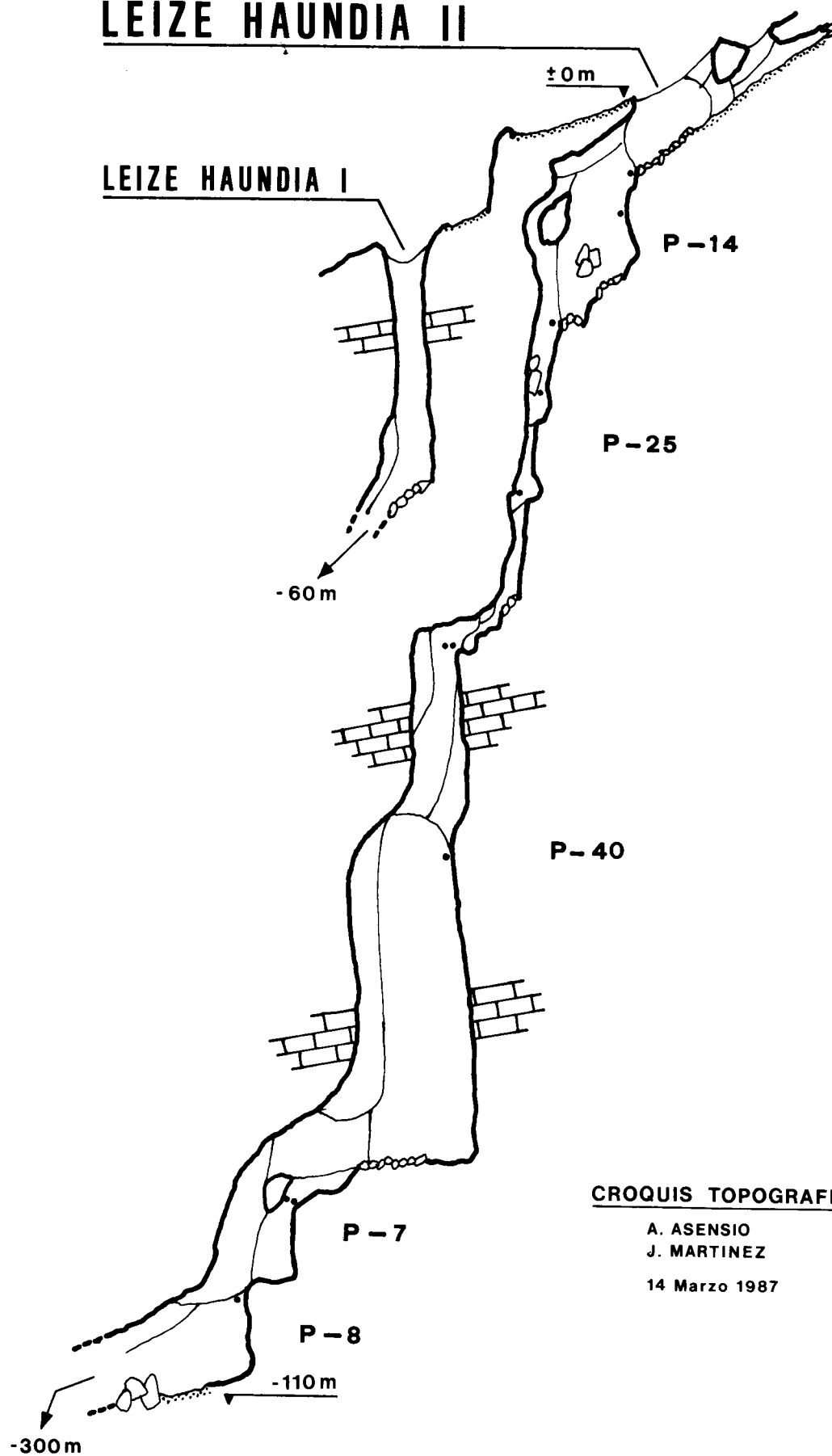
De Ixturain'ko (borda) a la cavidad hay unos 30 minutos de marcha.

DESCRIPCION

La boca abierta en forma de cueva, desemboca directamente en un P-14, de sección amplia y estructura muy irregular, en su base, por debajo de un gran bloque se accede a un P-25, de sección estrecha y alargada, con numerosos bloques en precario equilibrio, desembocando directamente en la cúpula de un P-40 de sección cilíndrica, en su base empieza un meandro que a los pocos metros se desfonda y forma un P-7 seguido de un P-8, formando en la base una sala de regulares dimensiones recubierta totalmente de sedimentos de grano

LEIZE HAUNDIA II

LEIZE HAUNDIA I

CROQUIS TOPOGRAFICO:

A. ASENSIO
J. MARTINEZ
14 Marzo 1987

fino. Por un amplio pórtico se entra a una espaciosa galería de 10 x 8, por donde en épocas de crecidas circula ya el río, inmediatamente nos encontramos en el acceso de un meandro de cómodo recorrido, por él que ganamos metros de profundidad, hasta desembocar en una sala de 20 x 40 x 16, en el extremo opuesto, seguiremos por la continuación natural del mismo meandro, solo cortocircuitado por un pequeño caos de bloques, por el que descenderemos al río.

La continuación se realiza por el mismo río, el cual adquiere una sección modesta (1 mts.) a unos 150 mts. de recorrido, el agua se precipita por un túnel de techo muy bajo y fuerte pendiente, por encima un meandro fósil de fácil acceso, nos sitúa de nuevo en el río, al descender por un R-4, la continuación vuelve a ser cómodo y rápida por espacio de unos 120 mts. aprox. una cascada nos cierra el paso, la continuación se realiza por otro meandro fósil superior seguido de un R-3 desgrimpable.

El río entra en una larga zona meandriforme de dimensiones reducidas (1 mts. a 40 cm) formando bonitos cambios de dirección, así hasta un recorrido de unos 400 mts. con tres aportes laterales y un R-5 fácilmente desgrimpable. El río con un caudal ya respetable, se precipita por un P-12 formando una espléndida cascada con marmita final, franqueable por el lado derecho, continúa el río en forma meandriforme, hasta que un caos de bloques rompe bruscamente la monotonía, sólo franqueable por una estrecha gatera entre ellos, al otro lado, descendemos por el mismo meandro pero con fuerte pendiente casi completamente inundado y el techo muy bajo, intuyéndose el sifón terminal, que está a los pocos metros un paso superior accesible por oposición comunica con una estrecha galería superior que a los pocos metros se hace impracticable.

FICHA DE INSTALACION

Obstáculo	Cuerda	Anclajes	Observaciones
P-14	60 mts.	Nat + 1 Spit 1 Spit	Puente de roca Fraccionamiento
P-25	60 mts.	Nat + 1 Spit 1 Spit	En bloque Bloque izquierdo
P-40	50 mts.	3 Spits 2 Spits	Pasaman. entrada Fraccionamiento
P-7	20 mts.	Nat + 1 Spit	
P-8	20 mts.	2 Spits	Pasamanos entrada
R-4	—	—	Desgrimpable
R-3	5 mts.	Nat + 1 Spit	Cabecera pozo
R-5	—	—	Desgrimpable
P-12	25 mts.	Nat + 2 Spits 1 Spit	Pasaman. izquierda Final repisa

BIBLIOGRAFIA

— El Topo Loco «Grandes Cavidades Españolas» n° 3/5. 1981. Zaragoza.

TORCA DEL DESENGAÑO (MACIZO DE JORRIOS). (Bizkaia)

IÑAKI MIRÓ VIAR
G.E.B.

Los Jorrios es un macizo calcáreo de configuración kárstica de unos dieciséis kilómetros cuadrados de extensión, situado a caballo de las provincias de Bizkaia y Cantabria. Las mayores alturas del macizo se hayan en la primera, y por lo tanto las máximas profundidades.

El Grupo Espeleológico de la Diputación Bizkaína estuvo durante siete años trabajando en este macizo, explorando sistemáticamente y topografiando todas las cavidades que encontraron, hasta dar por terminado el trabajo con una gran carpeta repleta de topografías de grandes verticales y una ausencia notoria de cuevas de recorrido horizontal.

Conocí el macizo trabajando un invierno entero con este grupo, invierno en el que no realizamos ninguna exploración importante, pues nos centramos en la excavación de cerca de una docena de pequeños abrigos prehistóricos, en los que encontramos restos de presencia humana en la zona, e incluso un enterramiento neolítico.

En la primavera de 1989, realicé unas cuantas salidas a los Jorrios en compañía de diferentes compañeros, para explorar algunas simas, y en la búsqueda de un pozo en una zona de difícil orografía, encontré la boca de una sima no catalogada, y cosa curiosa, muy cerca de un sendero transitado.

En una salida posterior mi entonces compañero Alberto y yo le dimos un tiento a la sima, equipados con dos cuerdas de cincuenta metros y una de quince. Encontramos un primer pozo de catorce o quince metros para descender a lo que realmente es un profundo lapiaz. Posteriormente descubriríamos que con cuidado y entre zarzas se puede descender al mismo lugar sin cuerda. La base de este lapiaz está cubierta de hojarasca, y perfectamente iluminada por la luz exterior.

Aquí, se abren dos bocas, elegimos la que nos pareció más cómoda. Dos puentes de roca nos sirvieron para equipar, y tras un salto de dieciséis metros nos encontramos con un meandro estrechísimo por el que se ve la luz de la otra boca. Meto un spit y descendemos otros ocho metros hasta la base del meandro.

Por el fondo baja un reguero de agua que se va a ver ampliado por el camino. El meandro es muy estrecho e incómodo. Paredes húmedas y lisas, piedras sueltas en el fondo y una gran pendiente, cortada en tres puntos con pequeñas verticales de hasta dos metros que destrepamos. Da muchas revueltas y se hace penoso avanzar. No tiene techo. Realmente estamos recorriendo una increíble grieta en la roca.

Llegamos a un punto donde se amplía un poco y se hace horizontal por unos metros. El agua

se sume por una grieta donde no parece probable podamos introducimos.

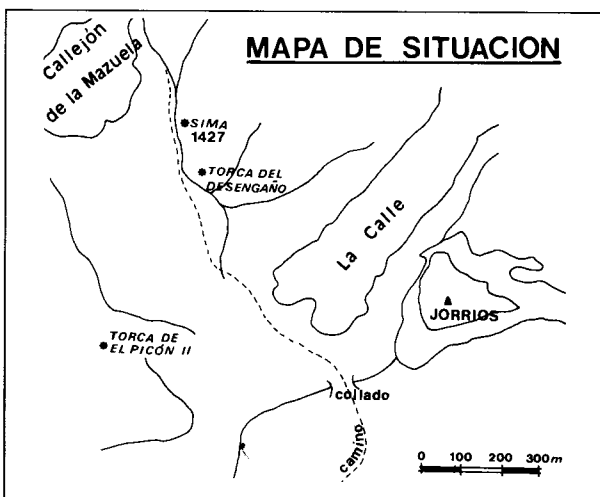
Al final nos decidimos. Colocamos un spit e intentamos atravesar el estrecho paso. Es una grieta vertical que, apenas tendrá treinta centímetros el punto más ancho. En siete metros nos colocamos en una repisa por debajo de la estrechez. Ponemos otro spit. Debajo tenemos otro agujero por donde el agua cae en cascada. Por debajo vacío. Tiramos piedras. El sonido nos indica la existencia de un gran pozo bajo nuestros pies. Me animé mucho, pues pensé que esta sima podría ser la tan esperada entrada a la red de galerías activas que soñábamos existían en el interior del macizo.

Quince días más tarde volvimos con más material, pero en la boca, nos dimos cuenta que Alberto había olvidado sus jumars en casa. A pesar de todo entramos, nos apañáramos con una pareja solamente.

Llegamos sin problemas a la cabecera del gran pozo, y allí decidimos que continuaría yo solo. Llevaba una cuerda de cincuenta y otra de ciento veinte para empalmar. Había llovido y me caía una constante ducha encima, estaba bajando por el camino del agua.

El pozo es de forma ovalada, y de amplias dimensiones. En algunos puntos la roca es quebradiza y salta al tratar de meter los spits, por lo que hice muchos fraccionamientos aprovechando anclajes naturales que existen, puentes de roca, lajas y picos. Encontré el fondo ciento veinte metros más abajo.

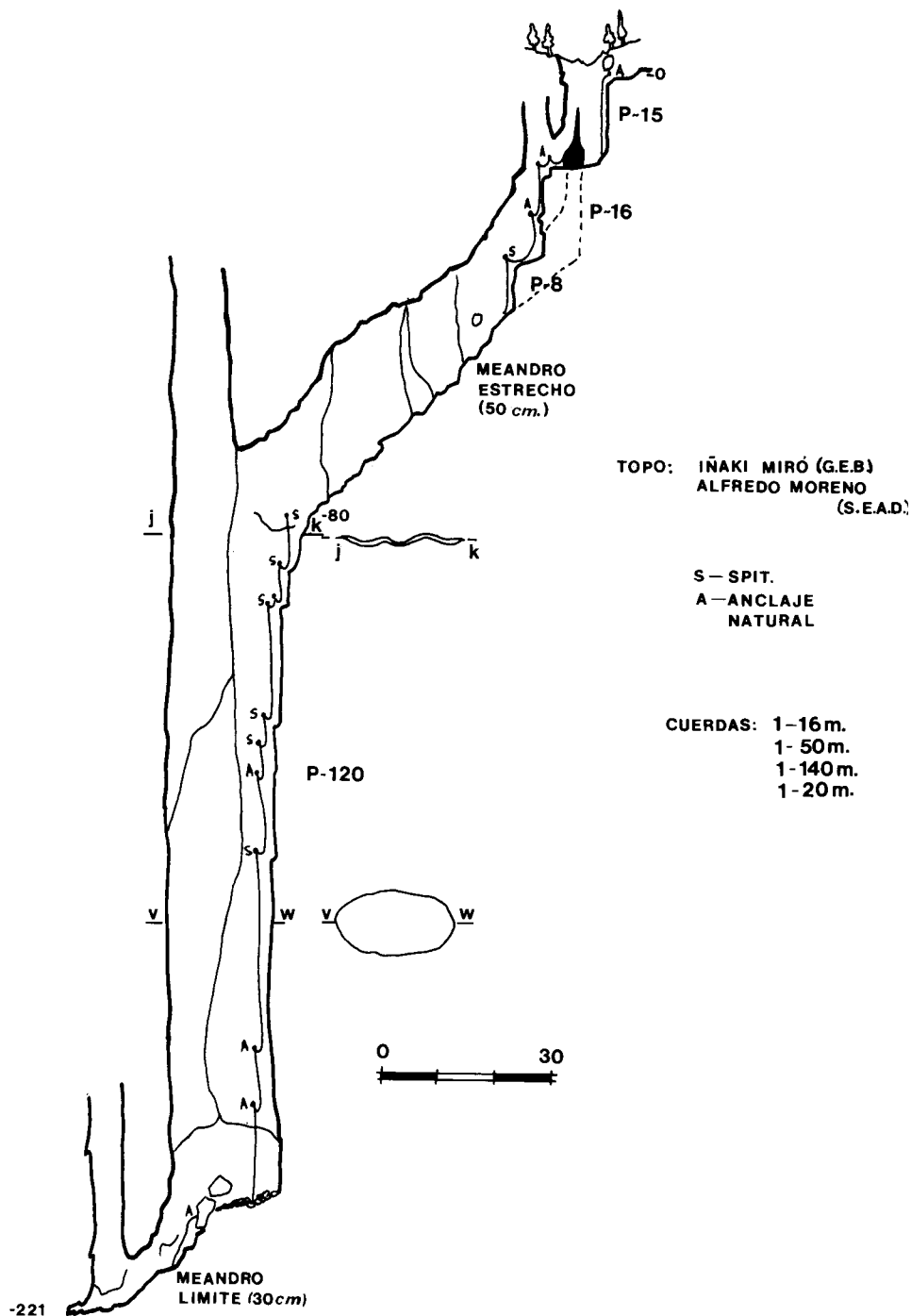
Al cabo de unos metros la sima continúa descendiendo, por lo que amarré el sobrante de la cuerda a un bloque y me metí por un tubo lavado e

TORCA DEL DESENGAÑO

JORRIOS-TRUCIOS.

(BIZKAIA)

inclinado que muere a unos metros después. Aquí el pozo vuelve a convertirse en una estrechísima grieta vertical desfondada. Para atravesarla tuve que quitarme arnés, casco y todo lo que me sobrara. Después de llegar a una pequeña salita, el agua se sumía por una grieta, ahora imposible. Se acabó

la ilusión. Otra sima más para la colección, de las que no llevan a ningún sitio.

Un año más tarde, volví a la sima para realizar la topografía, ahora con Alfredo Moreno, un amigo espeleólogo de Soria. La bautizamos la Torca del desengaño.

LA MINA DE SANT JERONI DE LA MURTRA (BADALONA). (Barcelonès)

Francesc MIRET i PÉREZ
G.E.B.

SITUACIÓ

Vall de Poià T.M.: Badalona. (Barcelonès).
Coordenades U.T.M. X 435,210 Y 4.591,350 Z 114 m.

A la Serralada Litoral Catalana o, Serres de Llevant de Barcelona o, Serra de Marina, hi ha un gran batolit granític i, tot just al seu límit S.O., es troba la Serra de les Ermites; a la vessant S. comença per tres branques el Torrent de Sant Jeroni: baixa amb forta pendent fins quasi bé a la Vall de Betlem, on és el Monestir de Sant Jeroni de la Murtra, (s. XV). Canalitzat i soterrat continua el torrent per la Vall de Poià o, Sant Joan, (avui, Montigala-Batlúria) i, després d'uns 5 Qm., de recorregut en total, arriba al mar.

El torrent-riera es diu: de Sant Jeroni; de Sant Joan i d'en Jornet.

ACCÈS

Es pot anar per Santa Coloma de Gramenet i per Badalona. Si anem per Badalona, seguirem les indicacions del Monestir de San Jeroni de la Murtra a la carretera de La Vallensana a l'esquerra, direcció Montcada i Reixac. Continuarem per una mena de pista amb restes d'asfalt i abans de creuar un petit pont que salva la riera, enfilarem un corriol paral·lel a la vora esquerra de la riera, aigües avall. Després d'uns 150 m. arribarem a l'alçada dels primers arbres. Recercarem l'accés de la mina en una depressió, que es a uns 30 m. en línia recta de la riera i 4 m. de desnivell per sobre.

HISTÒRIA DE LA MINA

Fins ara, no hem pogut esbrinar res de l'història de la mina.

En 1835, un incendi va cremar l'arxiu i la biblioteca del Monestir.

Tarragó, S. i Burrell, J.M. (1), fan un estudi del aprofitament hidràulic de la Cartoixa de Montalegre (s. XV), situada a 3,5 Qm. a vol d'ocell del Monestir. Suposadament datan les mines més antigues de la Cartoixa al s. XVII i les més recents al començament del nostre segle.

UTILITZACIÓ DE LA MINA

L'aigua de la mina sembla que va ésser destinada per la preparació del sulfat de les vinyes. (A prop de la mina trobem els restes d'un safareig).

Quan les vinyes van desaparèixer foren clausurats els dos pous d'aïració per on es recuperava l'aigua.

A prop, també trobem altre mina, amb les mateixes característiques de construcció, però resta obstruïda.

ANTECEDENTS EXPLORATORIS

Que nosaltres tinguem notícies, la mina fou visitada amb interès espeleològic cap les darreries dels anys 50, pel G.E.E.B., (avui, G.E.B.) i el G.E.S. del C.M.B.

Forem membres del G.E.S., els que la van divulgar per mitjà del «Catálogo Espeleológico de la Provincia de Barcelona» v. I, (2), on figura una cita bibliogràfica dels mateixos autors de la fitxa del Catàleg que no l'hem pogut localitzar. (3).

Després, han sovintejat les visites d'altres Grups, tal com hi deien els «grafitis» que decoraven l'arcada de l'accés de la mina.

DESCRIPCIÓ

La mina consta d'una galeria de 100 m. excavada a pic al granit. Al pòrtic havia una arcada de pedra tallada. La rampa d'accés és reforçada amb pedres tallades a les parets i, maons al sostre. Trobem els mateixos tipus de reforç als canvis sensibles de direcció de la mina.

Dos pous d'aïració, clausurats, fent sostre amb maons.

Dos nínxols; un a cada banda de la galera.

Troblem diferents excavacions a les parets que servien per l'allotjament dels aparells d'il·luminació.

La volta i parets, són arquejades.

La planta és inundada d'aigua, procedent de la captació de la mina. El nivell màxim en època d'estiatge és de 70 cm. i el mitjà de 45 cm.

L'alçada mitjana de la galeria és de 2 m. i l'amplada d'1 m.

A partir dels 28 m. finals de la galeria, les parets i volta es troben pràcticament cobertes de mineralitzacions.

A la part final, la galeria s'eixampla, on es produeix la captació d'aigua per fisures. Sempre l'hem trobada en activitat.

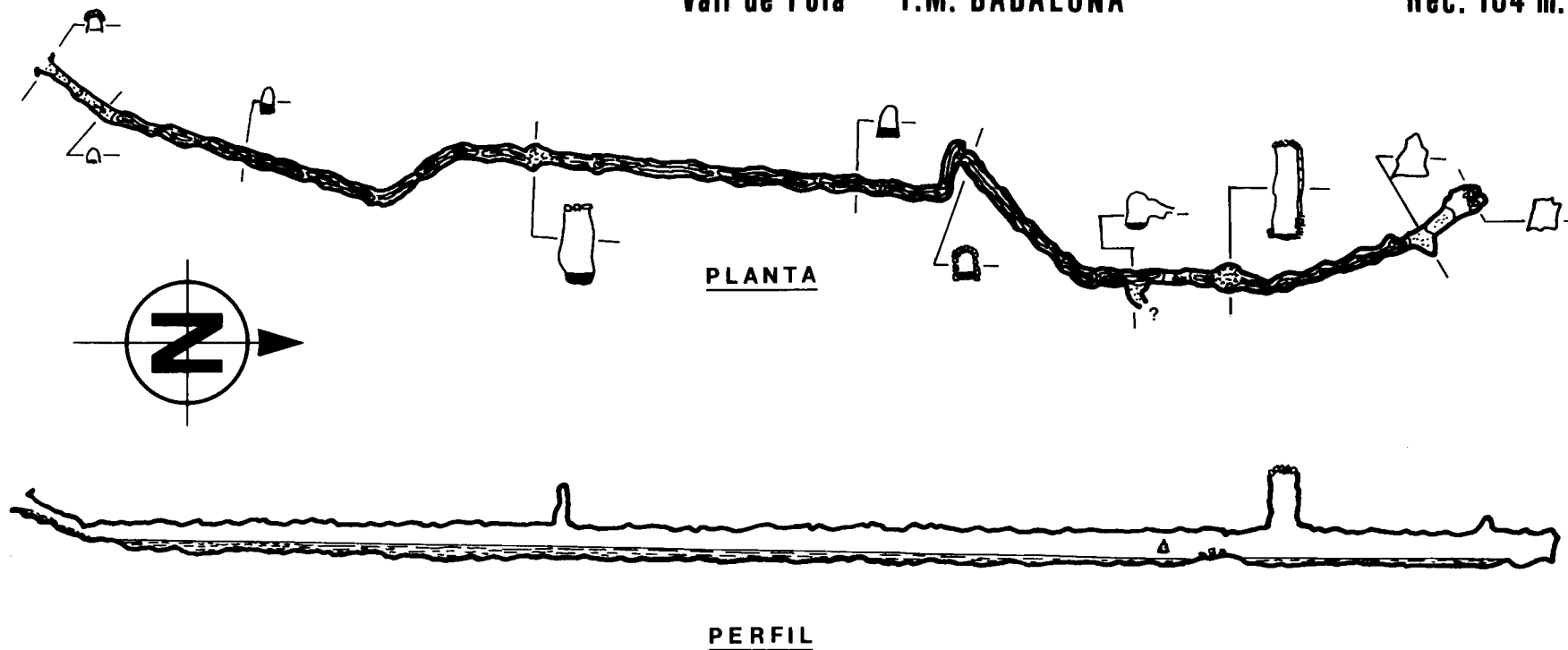
LES MINERALITZACIONS

COLOR: Predominant, blanc a porcelanat. Lluent. Tons grisos i foscos, (escasos).

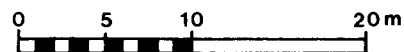
MINA DE SANT JERONI DE LA MURTRA

Vall de Poia T.M. BADALONA

Rec: 104 m.

Topo: F. MIRET
J. MOLDES
J. MENSIÓN
J. CARRILLO
J. CUENCA

9 OCT. 1983 **G.E.B.**

TIPUS DE FORMES: Molt semblantes a les calcàries. No s'hi troben estalagmites.

DESENVOLUPAMENT: El procés de deposició de mineral és «ràpid». Trobant-se bosses de plàstic, engantxades i cobertes per la mineralització.

L'any 1983, data de la topografia, la mina restava expoliada de pisolits.

Avui, 1991, tornem a trobar-los.

Ullastre, J. i Masriera, A. (4), diuen: «Andrés (1961), dice haber encontrado un interesante depósito de pisolitos en la Mina de Sant Jeroni de la Murtra (Barcelona), la cual es una galería de captación de aguas, cuya excavación probablemente no sea excesivamente antigua» (sic).

DEGRADACIÓ

Al ésser constituïdes principalment per material inert, no hi sofreixen, en el seu mitjà, cap degradació de tipus químic.

Es podria dir (en reserves), que són formacions «perennes».

O bé que únicament es transformen per procés evolutiu.

Diferenciant-se sensiblement en aquest aspecte de les calcàries.

INVENTARI DE FORMES

COSTRES/COLADES:

Recobreixen quasi bé totalment les parets i la volta de l'últim terç de la Mina. Que és on es presenten totes les formes mineralògiques.

ESTALAGTITES:

Abundants. Formes incipients; les raons no obeixen ni a la manca de cabal hídric ni de aport de material.

GORGES:

Es formen a la zona de captació de la Mina. Reben constantament aportació hídrica, principalment laminar. Amb recobriment de mineralització, serveixen de receptacul per els oolits/pisolits.

Hi ha gorgs que són cicatritzats pel procés mineralògic.

El gorg més gran reb tot l'aport de la captació de la Mina així com de les estalagmites d'aquesta zona, sempre en constant activitat de drenatge.

Les pujades de nivell d'aigua de la galeria, sobrepassen el nivell dels gorgs.

BANDERES:

Escàs. Fan presència.

OOLITS:

Molt abundants.

PISOLITS:

Abundants al petits gorgs mineralitzats. Color/Textura: Predominant blanc llis i llüent. També colors mates lliugerament foscos i tacte poros.

Formes: No gaire angulades. Tendència a l'esferitat i algunes arrinyonades.

Mesures: Les més desenvolupades arriben a una mitjana de 15 x 13 mm.

BIBLIOGRAFIA

1.- Tarragó, S. i, Burrell, J.M. (1986). «Els aprofitaments hidràulics de la Cartoixa de Montalegre. Cinc segles fent servir l'aigua religiosament». Espais nº 1, p. 36/38 i fitxa col·leccionable. Generalitat de Catalunya. Barcelona.

2.- Andrés Bellet, O i, Escoda Deus, J. (1963). «Mina de Sant Jeroni de la Murtra». Catálogo Espeleológico de la Provincia de Barcelona I, p. 93/94. Barcelona.

3.- Andrés Bellet, O i Escoda Deus, J. (1959). «Fenómenos litogénicos y hallazgos bioespeleológicos en una galería artificial de la Sierra Litoral Catalana». Cir. C.M. Barcelonés, 12 (?). Barcelona.

4.- Ullastre, J. i, Masriera, A. (1973) «Morfogénesis de los oolitos y pisolitos de las cavernas». Speleon, T-20, p. 48. Barcelona.

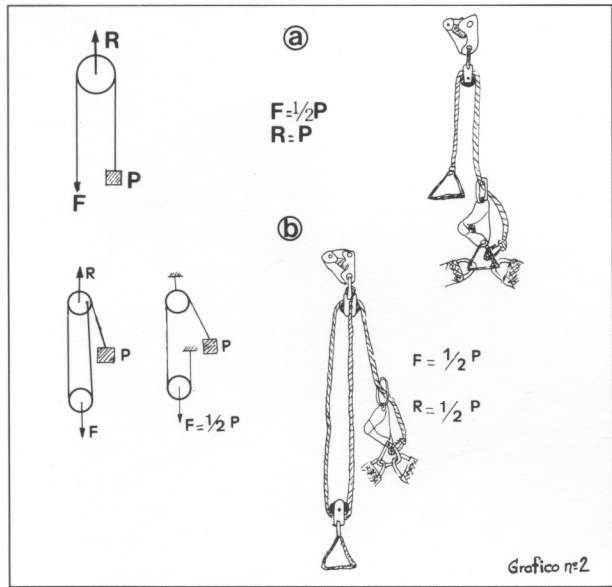
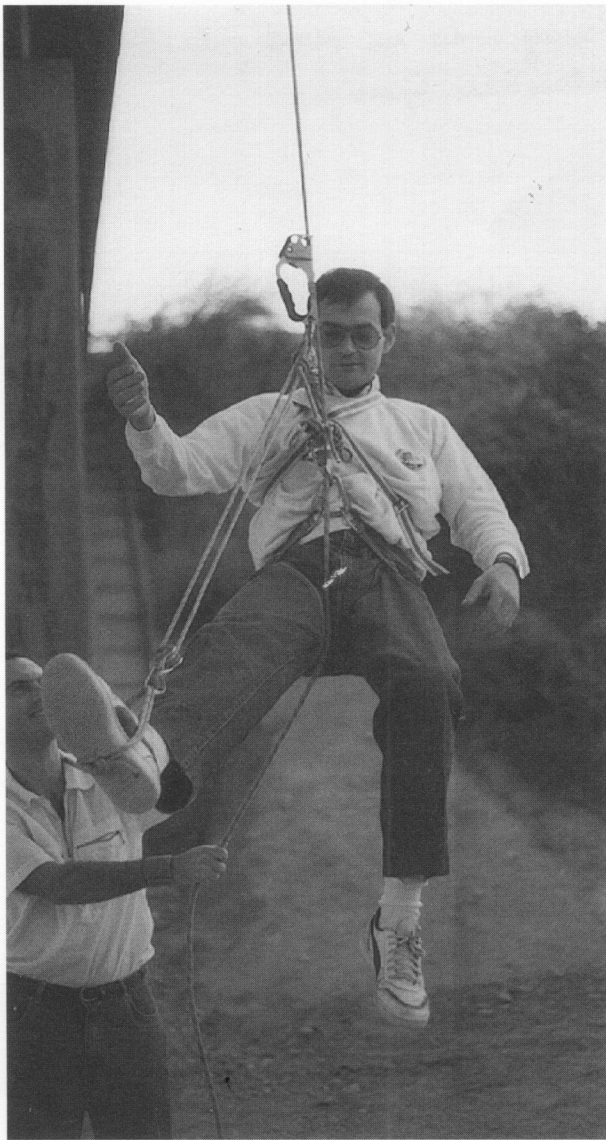
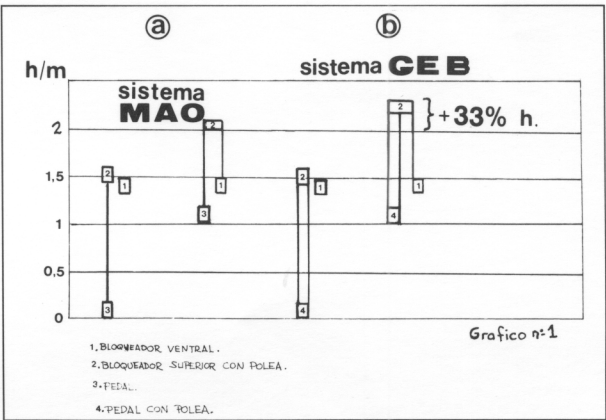
Plano topográfico del Area Metropolitana de Barcelona (1970). Hoja IX-01. Escala 1:10.000

EL SISTEMA DE ASCENSO GEB

Fèlix GARCÍA GONZÁLEZ
G.E.B.

El sistema de ascenso con bloqueadores que viene explicado a continuación es un nuevo sistema basado en el oruga con polea, posteriormente llamado MAO, del que toma el diseño básico que permite que para la autoelevación únicamente se haga la mitad de fuerza, pero además gracias al nuevo diseño, debido a la polea añadida y al punto de fijación del cordino de autoelevación, se elimina en parte el principal inconveniente del Sistema MAO que era el ritmo de subida, la mitad de rápido que con el sistema oruga normal. El conseguir eliminar esta desventaja del sistema MAO fué el objetivo de este estudio de un nuevo sistema de ascensión.

El resultado conseguido ha sido el mejorar un 33% la velocidad de ascensión, al optimizar mediante el empleo de doble cuerda y de una polea en el pedal de autoelevación el recorrido útil al subir el bloqueador superior. Este porcentaje es fácilmente ampliable al 50% ó más mediante el empleo de dobles poleas, pero esto llevaría consigo una notable complicación del sistema, ya que el número de largos del cordino que llevaría el pedal sería considerablemente superior, por lo que creemos que el punto de equilibrio entre la mejora obtenida y la complejidad suplementaria que se añade es el escogido por nosotros. En los gráficos 1 y 2 vemos los esquemas comparativos entre el Sistema MAO y el Sistema GEB.

PUNTUALIZACIONES SOBRE EL VIRUS DE LA RABIA Y LOS QUIRÓPTEROS EN ESPAÑA

Josefina ANEL QUILEZ (*Diplomada Universitaria en Enfermería*)

G.E.B.

SUMMARY

This work talk about bats rabies transmission in Spain.

RESUM

Aquest article fa diverses consideracions davant de notícies aparegudes a la premsa, i es parla de forma generalitzada del tema de la rabia transmesa per rat-penats.

En octubre de 1989 saltó a la palestra informativa una noticia que me llamó la atención: «cinco murciélagos capturados en Palma del Condado (Huelva) dan positivos al virus de la rabia», hecho que tenía atemorizada a las poblaciones onubenses de la zona. Lo cual despertó una persecución encarnizada de murciélagos. De hecho en 1987 se dieron dos casos de niños mordidos por murciélagos portadores de rabia: uno en el Saler (Valencia) y otro en Granada, aunque por suerte no llegó a manifestarse la enfermedad en estos niños.

El último caso de rabia en el hombre fue en 1975 en la provincia de Málaga por la mordedura de un perro (que no es el caso que nos ocupa) por lo que en España se considera como una enfermedad erradicada. Los datos son conocidos dado que la rabia es una enfermedad de declaración obligatoria.

Estos sucesos aislados nos confirman que existen colonias de murciélagos infectados por **rhabdovirus** y que potencialmente por medio de su mordedura pueden afectar al ser humano, y recordemos que en el ser humano la rabia es en extremo grave, ya que al parecer solo se conoce un caso de supervivencia a la rabia, pues no existe terapéutica específica.

El primer caso de rabia transmitida por murciélago descrito en el continente europeo se dio en Hamburgo en 1954. De 1954 a 1984 se registran en Europa 14 casos, pero de 1985 a 1986 la cantidad se dispara a 138 casos. Por lo cual se deduce que hemos pasado de ser un continente con una incidencia de rabia mínima, a estar bastante extendida, aunque no se considera que sea un riesgo para la salud pública por su escasa incidencia entre la población.

En la península ibérica no existen antecedentes de que algún espeleólogo mordido por murciélago se haya contagiado de rabia, pero no estaría de más tomar nuestras precauciones cuando se observa que el comportamiento del quiróptero es raro, o se encuentra en el suelo, puede estar enfermo y atacar de improviso.

También se han descrito el caso de dos espeleólogos contagiados por rabia en una cavidad llamada **Frio Cave (Ubalde, Texas)** sin que estos resultasen mordidos ó sea por efecto «aerosol» (1). Tampoco está de más recordar que el murciélago es un animal protegido en España por el Real Decreto 3181 de 1980 por el papel ecológico que desempeña en el control de insectos. Por lo cual la fobia antimurciélago desatada en Huelva no sólo es producto de la ignorancia sino que está fuera de lugar y es ilegal.

Otro mamífero que encontramos en las cavidades, sobre todo en zonas cercanas a la entrada, es la musaraña (**Crocidura Russula**), este animalito también es transmisor de un rhabdovirus diferente a la rabia llamado el «**virus de Mokola**». De este raro virus sólo se han descrito dos casos en el mundo, de los que uno murió y otro curó espontáneamente. La **Cova dels Mauricecs (Lleida)** y la **Cueva de los Moros (Josa-Teruel)** y el B-7 (Escuaín-Huesca) son ejemplos de cavidades con importantes colonias de musarañas que excavan sus madrigueras en los suelos blandos y arcillosos.

Tanto en el murciélago como en la musaraña el virus se encuentra instalado en la saliva y se propaga por su mordedura.

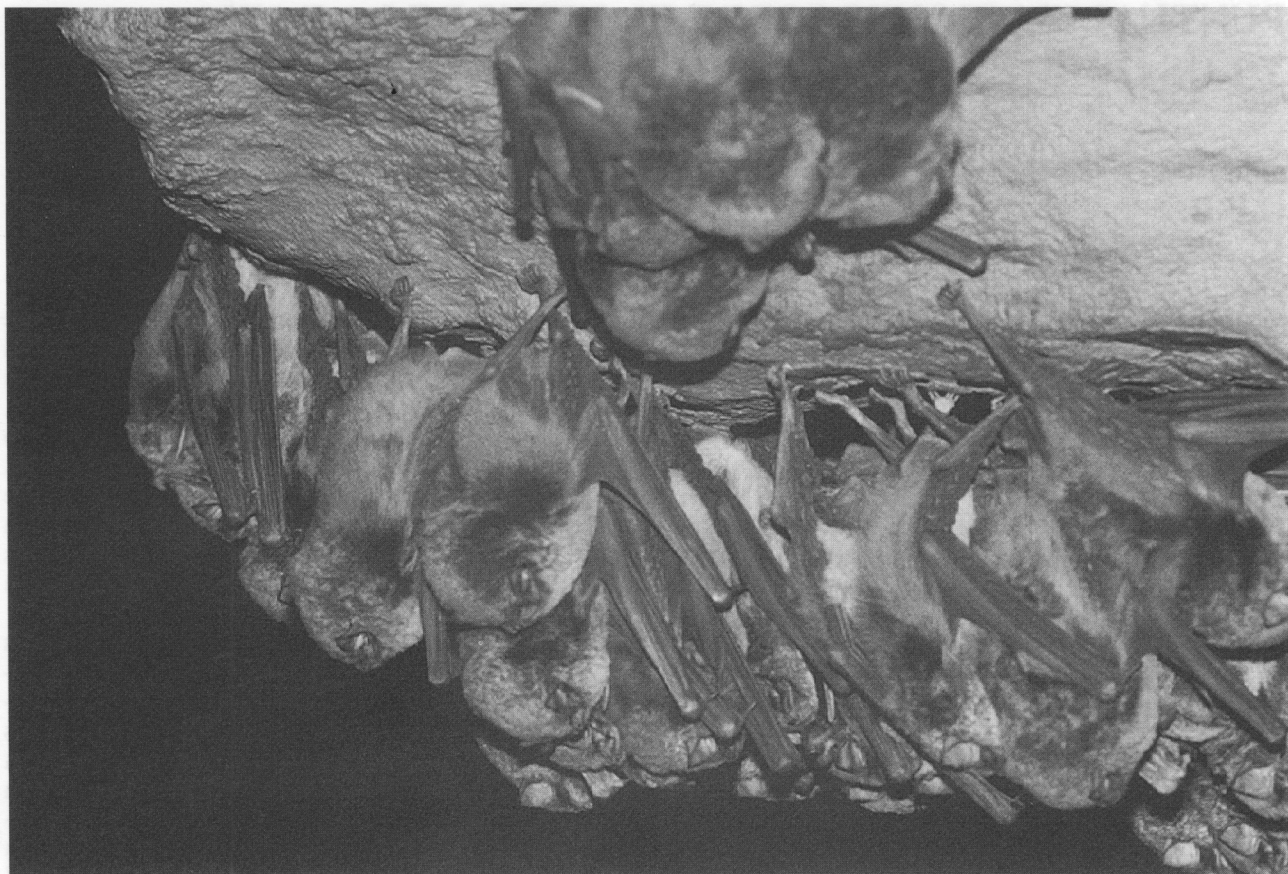
Los murciélagos son en extremo virulentos en hispanoamérica donde si se han descrito numerosos casos de rabia transmitida por quirópteros.

RESUMIENDO:

Aunque el riesgo existe y es potencial, en la península no se conoce ningún caso de espeleólogo infectado de rabia debido a murciélagos y mucho menos del «virus de Mokola» por musaraña. Y aunque Sanidad recomiende la vacunación preventiva a los espeleólogos con 3 inyecciones de 1 ml. los días 0,7 y 28 y una dosis de recuerdo cada 3 años, considero la medida un tanto excesiva pues el espeleólogo medio en España, no tiene un gran contacto con colonias numerosas de murciélagos.

¿QUÉ HACER ANTE LA MORDEDURA DE MURCIÉLAGO?:

Es preciso lavar bien la herida con agua y jabón. Ya que las partículas víricas, si las hubiera, con su alto contenido en lípidos de la membrana externa, quedan inactivadas al ser lavadas. También se puede aplicar alcohol como desinfectante superficial. Si se tienen sospechas de que el

Colònia d'hibernació de rates pinyades a l'Avenç del Daví. (St. Llorens del Munt. Barcelona. Foto F. Alfambra).

murciélagos posee la rabia, dirigirse a un centro sanitario para proceder a la vacunación convencional. Y capturar al murciélagos para su posterior análisis.

BIBLIOGRAFIA

– ABC. «Pánico en Huelva por los murciélagos rabiosos». Madrid. 1-X-89.

– LA VANGUARDIA. «La Junta de Andalucía alerta sobre el contacto con murciélagos enfermos que propagan la rabia». Barcelona. 28-IX-89.

– FARERRAS-ROZAMAN. Medicina Interna. Tomo II. Neurología.

– BOLETÍN EPIDEMIOLÓGICO SEMANAL. Ministerio de Sanidad y Consumo. Nos. 1782 y 1783. Madrid 1988 y nº 1831 de 1989.

– OMS. Comité de Expertos de la OMS sobre la rabia. Serie informes técnicos nº 709.

(1) Constantine, D.G. (1962): Rabies transmission by non-route. Publ. Hlth. Rep. EEUU. 77. 387-389.

SUCAS, TUCAS, ZUCAS.

Francesc MIRET i PÉREZ (President del G.E.B. 1975-1984.)
G.E.B.

Carlos Puch, a la presentació de la seva valuosa i admirada obra «Atlas de las grandes cavidades españolas» (1), pág. 13 i 14, fa unes consideracions referents als topònims de les cavitats prou interessants.

L'últim paràgraf de l'apartat comença dient:

«En mi afán por restituir, allá donde ha sido posible, los topónimos auténticos o, en su defecto los más aproximados a la realidad...» (SIC).

Puch deu trobar que els noms de les cavitats del «Massís d'Escuaín» o també Sierra de las Sucas; Tucas o Zucas (segons les cartografies) no són autèntics o insuficientment aproximats a la realitat o, ambdues coses.

El seu afany l'ha dut a restituir (o, la paraula fora substituir ?) topònims de les cavitats d'aquest Massís, que pel que després podrem llegir, si li ha estat possible.

Com que generalment, on figuren els noms de les cavitats són els papers, fem un cop d'ull.

Per fer-ho tinc en compte l'obra ja mencionada (1) i «Las grandes cavidades españolas» (2) també obra d'en Carlos Puch que fan referència al tema; i les publicacions del G.E.B. anteriors al (1), doncs les primeres exploracions de les cavitats citades d'aquest Massís, si exceptuen la Fuente de Escuaín, han estat realitzades per membres del nostre Grup.

Per no caure a l'error de «posar noms» en principi, al referir-ne a les cavitats faré servir el mètode de Carlos Puch; (1), A i B, pàg. 311-313.

COMPARANÇES:

(2) / (1). I per tant novetats de (1).

Vegem:

(A-5 / B-54)

- (2) pàg. 15 (Sistema B-15 - Fuente de Escuaín B-1).
I més endavant diu: «... (C-9, C-12, C-13, C-20) que vierten sus aguas al río Yaga a través de la Fuente de Escuaín, forma el denominado Sistema Badalona».
- (1) pàg. 33 (SISTEMA BADALONA - Sima de los Planos de Revilla (B-15) Fuente de Escuaín B-1).
pág. 155 (títol topo.) «SISTEMA B-15 - FUENTE DE ESCUAIN».
(Accés topo.) «Sima de los Planos de Revilla (B-15) - Fuente de Escuaín B-1».
(Text i peu de foto): B-15.

(A-16 / B-71)

- (2) pàg. 21, (Avenc Badalona, sin. C-9).
- (1) pàg. 47-48 (Sima C-9 del Torrente de la Payón, sin. Avenc Badalona).
pàg. 167, (topo.) SIMA C-9.
(Text i peu de foto) C-9
pàg. 475 (index) Payón, Sima C-9 del Torrente de la ?

A-36

- (2) No catalogat.
- (1) pàg. 70 Grallar de Sarronal, sin. Sima de las Grallas.
pàg. 191 (topo.) Grallar del Sarronal.
(Peu de foto) Grallera del Sarronal.
Encara que en l'apartat de la cavitat no hi consta, en pàg. 87 i 115, es refereix a la cavitat com: C-13. ?/!

(A-55 / B-79)

- (2) pàg. 24 Avenc La Bufona, sin. C-20.
- (1) pàg. 87 Sima Bufona, sin. C-20.

(A-92)

- (2) pàg. 38 Avenc La Foratata, sin. C-12
- (1) pàg. 115 Sima de la Foratata, sin. C-12
pàg. 24 Sima Foratata.

Basant-me en la font d'emissió i el seu conducte principal, i després d'analitzar les diferents aportacions rebudes dels canals secundaris. He fet l'unió dels cabals. Trovant-se elements estranys, que contaminen la puresa original de la font emissora. A la captació feta a (1), és destacable la presència de cossos exògens, no procedents de la font original de la informació emissora de les primeres notícies.

RESULTAT DE L'ANALISI

(A-5 / B-54)

- 1ª CITA: SISTEMA BADALONA. «Teòric» (7).
«Integral» (9).
Accesos exploratoris:
Accés superior, 1ª Cita: B-15 (7).
Accés inferior, 1ª Cita: Fuente de Escuaín. (3).

ALTRES NOMS GEB: a) Avenc Badalona, (6).
Quedant refusat. V. (7).
b) Sistema integral B-15 i B-1, etc. Referint-se sempre a la travessa de l'integral.
ALTRES NOMS GEB: Accés superior: Avenc/Sima.
Accés inferior: Sorgència/Surgencia.
ALTRES NOMS C.P.: Accés superior: Sima de los Planos de Revilla.
ALTRES NOMS CONEGUTS AMB ANTERIORITAT: Accés inferior: a) Los Viveros. b) Fuente del Yaga.

COMENTARI: Totes les «simas de los Planos de Revilla son simas de los Planos de Revilla».

A-16 / B-71

1ª CITA: Avenc Badalona, C-9 (3).
ALTRES NOMS GEB: Sima...
ALTRES NOMS C.P.: Sima C.9 del Torrente de la Payón.

COMENTARI: Si no l'agrada el nom Badalona, aprofitant l'avinentesa, també li podia haver tret/canviar al «Sistema...».

A-36

1ª CITA: Sima C-13. (3).
ALTRES NOMS GEB: Avenc/Sima, de les/de las, Gralles.
ALTRES NOMS C.P.: a) Grallar de/del Sarronal.
b) Grallera del Sarronal.
COMENTARI: Grallar ó Grallera, de/del?.

Aquesta cavitat, li ha pres el número i la lletra.

A-55 / B-79

1ª CITA: La Bufona C-20. (5).
ALTRES NOMS GEB: Avenc/Sima, de...
ALTRES NOMS C.P.: Sima Bufona.
COMENTARI: Li van dir La Bufona, per que bufa, encara que a vegades xucla.

A-92

1ª CITA: C-12. (3).
ALTRES NOMS GEB: Avenc/Sima, de/de la Foratata.
ALTRES NOMS C.P.: Cap.*
*No vull dir, cap de «cabeza», sino, ningú, o, O.
COMENTARI: Alló, de l'excepció confirma..., deu de ser veritat.

Més que res, el que m'ha fet escriure aquest trencaclosques, ha estat la publicació d'un estudi d'en Carlos Puch. (11) que el títol comença així: La Sima de Manuel Mozo..., que inclou les cavitats: Fuente de la Escalerueta; (o Los Manaderos) El Simarro; Sima Z.3; Sima Z.6: Sima de Los Forestales i Sima de Boca Quemada.

(1) «... cuando no es un exagerado culto a las personas —eminentes o no, vivas o muertas— a

las que se rinde homenaje (Sistema Félix Ruiz de Arcaute, Cova Cuberes), o una demostración del propio ingenio (?) (Sima Procelosa, Cueva del Royo Malo) o la falta de imaginación (Sima 56).» (SIC).

(1) «... siempre existe algo, un accidente del terreno, una cumbre o valleja cercana..., a lo que referirse para nombrar la cavidad y, en el peor de los casos, echando mano del vocabulario de los autóctonos y con un poco de imaginación y buen gusto, siempre cabe la posibilidad de inventar un topónimo nuevo que no resulte extraño a esas gentes...» (SIC).

(11) «... SIMA DE LOS FORESTALES (La Coronilla/El Entredicho, Monte Cifrián, Valsalobre, CUENCA... «...Situación. Unos 600 m. al SO de la Sima de Juan Herranz II...»

«... No lejos de ella, más al N. se encuentra la sima A.8 ...» (SIC).

Tots els topònims de cavitats que fa ús al seu estudi (11), els considera autèntics? o aproximats a la realitat?

Per que substitueix els topònims dels treballs dels demés i els de vostè no?

O potser és que ha canviat d'opinió?

(1) «..., siendo cada vez más difícil el llegar a cambiarlos (si es que, claro está, todos estamos de acuerdo en que se deben cambiar...)» (SIC).

CONCLUSIONS

Hi ha quasi dues-centes cavitats catalogades a «Escuaín». Si alguna d'aquestes cavitats, tot just, arriba a 300 m. de fondaria o, 3.000 de recorregut o, trobessim un pou de 200. Que caldria fer?

Li hem de posar nom a la cavitat?, o bé, algú ja li posarà?, o, li deixem el número de catàleg?, o, millor a totes les cavitats catalogades, li posem nom, per si un cas?

Un cop trobada la solució, inscribim el nom al registre de «Patentes y Marcas» o al de la «Propiedad Intelectual» o adopten el codi de barres?

En (1), Surt a vegades més noms a les cavitats que, equips que han fet la recerca i, tots aquets equips, segur, col.loquialment, conéixen la cavitat amb un mateix nom. (Rcia. Escuaín).

A, «Escuaín», totes les cavitats, que tenim notícia de topònim propi, els membres del GEB, amb coneixement, els hem respectat, conservat i divulgat.

ANECDOTA

En un dels anys 70, «no recuerdo quin» li vam preguntar a en Basilio (+) pastor de Revilla: —«que si conocia algun agujero (ja que això de sima no li sonaba gens, avenc, es clar que tampoc) por la parte de arriba de los Planos de Revilla»—.

Ens va contestar: «Si, arriba al puerto, junto al barranco, hay un «agujero» muy grande que tiene pintadas «unes letres rojes».

Posteriorment, el B-11, li van posar el topònim «autòcton» que ens va dir el Basilio que amb José de Viés, foren els únics naturals de la zona que pastoraven al Massís. El germà d'en Basilio, mai surtia de casa seva, al menys a la nostra presència. Aixó sí, xarraba amb el Panyella petit.

(1) «... Sin ánimo de polemizar ni de herir la susceptibilidad de nadie —muy especialmente la de aquéllos más directamente relacionados con el hallazgo y exploración de las cavidades aquí censadas—... (SIC).

NOMS DE LES CAVITATS

Per nosaltres hi queda així:

A-5 / B-54

SISTEMA BADALONA

Accès superior: B-15

Accès inferior: FUENTE DE ESCUAIN B-1 o, LOS VIVEROS o, FUENTE DEL YAGA.

A-16 / B-71

SIMA BADALONA C-9

A-36

SIMA DE LAS GRALLAS C-13

A-55 / B-79

LA BUFONA C-20

A-92

SIMA DE LA FORATATA C-12

(1) «... Como es natural, no pretendo sentar jurisprudencia en este terreno y, en todo caso, apelo desde estas páginas al sentido común de los espeleólogos...» (SIC).

Al (1), figura el G.E.B. al llistat de col.laboradors. Es clar que, mai se li ha demanat la seva opinió sobre la substitució de topònims a «Escuain».

A En Puch se li ha adreçat correspondència sobre el tema que no ha merescut la seva resposta.

Encara que comparteixo la idea general d'en Puch i d'altres, sobre els topònims més adients per les cavitats; crec que, potser la formula empleada

per «Escuain», a part de crear confusionisme, es un bon exemple del com des d'un despatx i seguint valoracions i requisits consistents en no donar coneixement als qui a de veure amb la cavitat, uns altres espeleòlegs li poden canviar el nom en els papers.

No he pretès en cap moment, criticar globalment ni la persona ni l'obra d'en Carlos Puch, que tal com he dit al començament de l'escrit, es valuosa i admirada. També per mi. Quan em refereixo a en Puch, és com autor i, per tant, responsable de tota la informació que ha divulgat.

I, jo també li dono les gràcies i l'animo en la seva incomparable tasca.

BIBLIOGRAFIA UTILITZADA

(1) Puch, Carlos (1987). «Atlas de las grandes cavidades españolas». Exploraciones, 11. Barcelona.

(2). Puch, Carlos (1981). «Las grandes cavidades españolas». El Topo Loco, 3/5. Saragossa.

(3) G.E.B. (1970). «Noticia sobre el desarrollo de las exploraciones en Escuain». Cavernas, 14, p. 8 (490). Badalona.

(4) Canela Font, R. (1970). «Estado actual de las exploraciones en el Macizo de Escuain». Cavernas, 15, p. 7 (515)-10(518). Badalona.

(5) Canela Font, R. (1971). «Escuain-71». Cavernas, 17, p. 11 (571)-15(575). Badalona.

(6) Alfambra Domínguez, F. (1973). «Dos años de campañas en Escuain». Cavernas, 18, p. 10 (593)-19 (602). Badalona.

(7) G.E.B. (1976). «Avance de los resultados exploratorios más importantes realizados en el Macizo de Escuain durante los años 1974-1975-1976». Cavernas, 19/20, p. 85 (687) -89 (691). Badalona.

(8) G.E.B. (1979). «Resumen de las principales exploraciones realizadas en el Macizo de Escuain durante los años 1977-1978». Cavernas, 21, p. 63 (829) -64 (830). Badalona.

(9) G.E.B. (1980). «Sistema Badalona». Revista de Badalona. Badalona.

(10) Gutiérrez, D.; Ferrer, D.; Mas, J. i col.laboradors. (1986). «Cavernas Especial, I Monogràfic Escuain». Versions català/castellà. Badalona.

(11) Puch, C. (1989). «La Sima de Manuel Mozo (Villanueva de Alcoron, Guadalajara) y otras cavidades de la Serranía». * Exploraciones, 13, p. 83-89. Barcelona.

*Aquesta publicació va sortir començat l'any 1991.

